

pén

... za
Martina
vrén.

VESTNIKOV
MESEČNIK
četrtek,
28. oktobra
2004,
116. številka

Mag. Geza Erniša,

škof Evangeličanske cerkve v Sloveniji

(Zgodba z naslovnice - str. 16)

**Pravijo, da je mesec pred nami najbolj pust od vseh mesecev v letu. Morda res!
Se pa najdejo taki, ki pravijo, da so bili ravno v tem mesecu najsrečnejši.
Kakorkoli že, 25. novembra izide novi Pén. Takrat že ne bo pusto.**

Trobento še za štiri leta v kot

Skepsa

Čeprav so mnogi pričakovali, da je v svoji poslanski karieri že doživel »labodji spev«, se gorički delegat GEZA DŽUBAN le ne da. Tudi zadnje parlamentarne volitve so namreč pokazale, da je bilo njegovo doslej opravljeno delo v beli Ljubljani dovolj prepričljivo in so se ljudje znova odločili zanj. Tako bo moral Geza, ki sicer zelo rad muzicira, s svojim instrumentom vred vsaj še štiri leta počakati na kak resnejši samostojni koncert. Veliko bolj kot z glasbo se bo namreč moral ukvarjati z razvojnimi problemi regije, ki jo zastopa.

Če bi bila Bajukova Bajuk

In vino veritas?

No, in Mura!

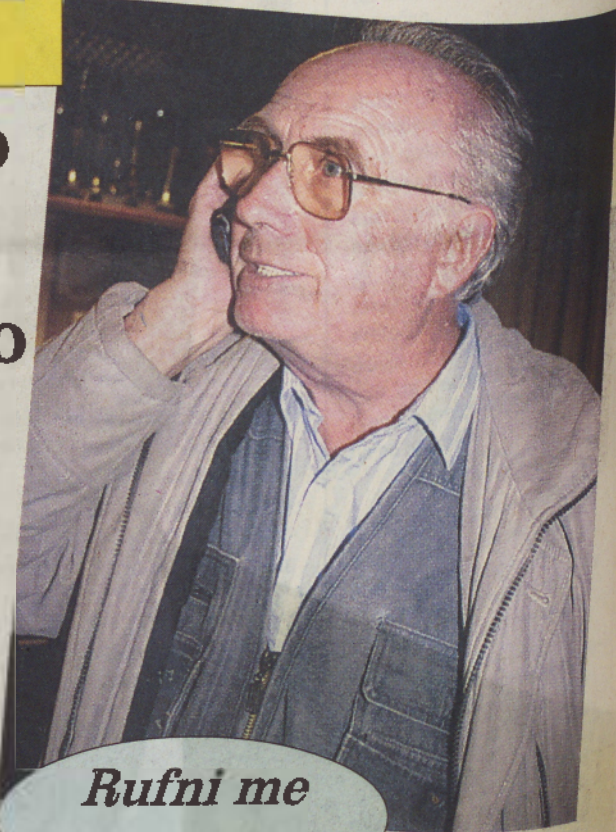
Oblačenje

Letošnja SLO vinska kraljica sliši na priimek BAJUK (ime ji je VESNA, na fotografiji edina s krono), kar je gotovo blizu vsem ušesom, ki so kakorkoli občutljiva na politično sceno. No, in omenjena gospodična Bajukova je ondan stopila do prvega moža naše največje »fashion«-firme BORUTA MEHA (na »fotki« mož z lepšo kravato). Pobarala ga je, zakaj MURA ne oblači slovenskih vinskih kraljic (s poudarkom na sebi, to je Vesni). Vrli Borut je rekel da načeloma nimajo nič proti tovrstnemu sodelovanju, da pa v Muri še proučujejo marketinške prednosti (oziroma slabosti) njenega priimka. Ob vzpostavitvi nove slovenske oblasti pa se bodo bojda odločili, ali bodo kraljico resnično oblekli ali kako drugače sodelovali v njeni oblačilno-vinski kampanji.

Zadnja vest

M. Nekrep minister za mobilno telefonijo

Pentute marsikaj zvedo prve (in edine). Tudi za naslednjo tuto smo prepričani, da je še ne poznate. Pogajanja med prvim SLO-mandatarjem JANEZOM JANSO in prvim možem stranke DeSUS ROUSOM so se namreč vendarle izkazala za uspešna. Politična javnost je sicer pričakovala, da bodo upokojenci (če se bodo pridružili Janševi vladi) prevzeli ministrstvo, ki uravnava višino »penzij«. A se je vendarle zgodilo drugače. Po zaslugi radgonskega desusovca MILANA NEKREPA bodo namreč v stranki odgovorni za mobilno telefonijo, minister pa naj bi bil (kot se šušlja po predvračnih kuloarjih) prav Nekrep. Kaj bo to prineslo Pomurju, se natanko še ne ve, a vrli Mila napoveduje vsaj to, da bo premikajoči se telefonski impulz prek Mure (in nazaj za 50 % cenejši od siceršnjega v matici Sloveniji).

**Rufni me
ceneje!**

5 minut za boljši jezik

Anyu - igen, apu - nem

Vsedobno narodnostno poslanko v DZ MARIJO POZSONEC je predvolilna kampanja kar precej utrudila. Zato si je kar pred našim objektivom vzela nekaj trenutkov počitka. Kako tudi ne, če je porabila (skoraj) vse svoje sile, da je prepričljivo premagala kar štiri (s številko: 4) predstavnik močnejšega spola.

frbo

**Matriarhat
for ever!**

Zima bo

Serdiška oslička letita v nebo

*Nafta je draga,
idemo po drva!*

Narava je rekla, da jeseni sledi zima. In letos bo bojda spet tako. Da bo zima huda, je mogoče napovedati, če pogledate v stoletno pratiko ali pa če se ozrete naokrog. Vse več je namreč takih prizorov, kot sta oslička na pentutarski fotografiji.

Njun lastnik je ALEKSANDER BARANJA iz SERDICE. Pred zimo so tako oslička kot Aleksander skrbni, zato jih takrat, ko bo namesto toplote in sonca sneg in led, zagotovo ne bo zeblo.

lanber

Miki že dolgo namaka, Luka pa še bo

Generacije

Marjan in Slavko podirata tabuje

Priprave 04

Cuka?

Starost uči mladost,
stric Miki po starem,

mali Luka pa ima svoje prijeme že zdaj.

Gobarska I

Tu smo samo mi in ptice,
lep pozdrav z - Bukovnice!
Vaši JURČKI!

Gobarska II

Ugrizni me nežno!

Abrahami

Zlatko se je skoraj sesul vase

Sorodniki, prijatelji in znanci so menili, da je ZLATKO DŽEKOVSKI iz KRIŽEVEC v PREKMURJU (sicer rojen na oni strani Mure v APAČAH) pravi pravcati dedec. A so šele ob njegovem abrahamu ugotovili, da so leta opravila svoje in je vrli Zlatko dodobra zlezal skupaj. V imenu bližnjih upamo, da ga bo ob stotem rojstnem dnevu še kaj ostalo!

šanez

Vej san pa za istino nej tak mali, kak so me tū napravili!

Teběj nika ne srbij?

Me, pa ka té?

Election-s

Saj že veste, pa vseeno: nedavno so bile v deželi podalpski volitve. Narod (VII) se je odločil, da zmagajo tisti, ki so bili v predvolilnem boju najbolj prepričljivi. Skoraj bi nekaj takega uspelo tudi prvemu Evropejcu med Radgončani in enemu najbolj priljubljenih ravnateljev tamkajšnje OŠ v zadnjih desetletjih, DUŠANU ZAGORCU. A za poslanski stolček mu je zmanjkalo nekaj mrvic (beri: vaših glasov). To ga je pred pentutarskim objektivom spravilo v (niti ne tako rahlo) zadrego, ki se ji (samo) zadovoljno nasmiha dama, OLGA RADOLIČ, ki je sicer učiteljica harmonike na glasbeni šoli v GR. Kdo ve, če popularni Dule ni bil izvoljen zato, ker pred volitvami niti enkrat ni zaigral na ta instrument? tekal

Dule ne ve, Olga pač!

Pa po lojtr'ci gor, pa po lojtr'ci dol!

Župan v smrtni nevarnosti

Jesen je čas obiranja takšnih in drugačnih plodov. Za aktivnost postopanja po občinskih gozdovih (in gajih) se je tako odločil tudi prvi mož komune Gornja Radgona ANTON KAMPUŠ. Ko je prišel do prve (rdeče obarvane) glive, za katero mikologi vedo povedati, da se ji reče MUSHNIT-RIPECHAE (po domače: rdeča mušnica), jo je od veseja, da je našel, takoj želel snesti. A mu (k sreči) ni uspelo, saj mu namero preprečili njegovi občinski svetniki (in svetnice), ki so prav takrat čisto po naključju pohajali po gozdu. Tako je v spomin in opozorilo ostala zgolj fotografija, vrli g. Kampuš pa kljub neljubemu dogodku še prej več kot uspešno županuje.

tekal

v Negovi

Au, to pa pika

Narava je poskrbela za to, da se imamo ljudje v vsakem obdobju veseliti kakšnega sadeža, pa naj bodo to prve rdeče jagode, ki začnejo zoreti na našem vrtu, prve češnje v maju ali jesenski kostanj. Enostavno se jim ne moremo upreti. In ravno kostanj je bil tisti, ki je zvalil krajanje Negove in njene okolice, da so se pridružili pikniku pred negovskim gasilskim domom. Tudi vreme je bilo kot naročeno. Zjutraj je še lilo kot iz skafa, kakor hitro pa so v Negovi začeli rezati kostanj in kuriti ogenj, se je zjasnilo in topli sončni žarki so na plano zvalili še tako velike zaspance.

Vse je bilo nared. Šolarji in nekateri domačini že štiri leta po vrsti vsako leto pridno nabirajo kostanj samo za to, da lahko pripravijo piknik. Marsikatero turistično društvo se odloči za to, da pripravi martinovanje, pravi predsednik turističnega društva Negova - Spodnji Ivanjci Zlatko Mulec, sami pa so se rajši odločili za kostanjev piknik, s katerim lahko razveselijo tudi najmlajše. Obenem to priložnost izkoristijo tudi za druženje občanov. Poskrbijo za vse. Vsak se lahko naje kostanjev do sitega, pripravijo številne smešne igre in organizirajo tekmovanje, obiskovalci pa lahko tudi zaplešejo.

Čeprav je bilo letos manj obiskovalcev kot pretekla leta, saj so imeli mnogi ravno na ta dan trgatev, so vseeno zbrali tri ekipe, ki so sodelovale v šestih igrah. Najmlajšo ekipo so sestavljali učenci Osnovne šole Antona Trstenjaka v Negovi. Tudi gostitelji so imeli svojo ekipo, ki so jo poimenovali TD Negova - Sp. Ivanjci, med udeleženci piknika pa so se našli tudi kandidati in sestavili ekipo Mladi, fletni in hrabri. Vsem je šlo zelo dobro in sploh ni pomembno, kdo je zmagal, glavno je, da so se zabavali sami in da se je z njimi zabavalo in veselilo tudi občinstvo.

Da ne bi popokali in »bombardirali« udeležencev piknika, jih je bilo najprej treba razrezati. Če ne gre drugače, kar s sekuro.

Tekmovalce so čakale »pikajoče« preizkušnje. Kostanjeve ježke je bilo treba najprej s tal pobrati in dati na krožnik in jih nato pospraviti v vrečko. Najzanimivejši so bili njihovi izrazi na obrazu. Omagal sicer ni nihče, in čeprav mi niso tekmovali, so tudi nas od vseh teh ježkov boleti prsti.

Poskrbljeno je bilo tudi za zabavo

Povezovalac programa Branko, ki so mu domačini rekli kar Mario (po priljubljenem televizijskem voditelju Mariu Galuniču, saj je znal navzoče še kako zabavati, op. p.), je znal povedati in izvesti marsikaj. Tudi to, da je kostanjeva peč izdelana doma in da je okrogla kot vsaka, potrudili pa so se tudi za to, da se je kadilo gor in ne dol. Dušanu, ki je pekel kostanje, ni bilo nikoli dolgčas, saj je bila peč med obiskovalci najbolj priljubljena. Le kdo bi vedel, zakaj?

Kakorkoli že, če ste bili v Negovi na kostanjevem pikniku, ste domov odšli s polnim trebuhom kostanjev, od saj umazanimi črnimi prsti, z nasmehom na ustih in željo, da drugo leto spet pridete.

Dišalo je okrog in okrog. Glavni pri peki kostanjev je bil gospod Dušan. Čakalo ga je kar veliko dela, saj smo bili obiskovalci kot ptički - z vedno odprtimi kljunčki. Kostanje so kar lezli v naša usta.

V boju z vrečami, napolnjenimi s slamo, so se pomerili le najmočnejši.

Kdo ve, kaj vse je rojilo po glavi damam na fotografiji. Verjetno so razmišljale, kateri kostanj je naslednji na vrsti.

Vanja Poljanec

FOTO
Jurij Zauneker

»Le deset, le deset kostanjev mora biti na krožniku.« je tekmovalce opozarjal in vzpodbujal sodnik Iztok.

Pred dnevi sem se vrnil iz Izraela, kjer sem bil med drugim v Haifi v centru kabale. Moderni prostor je žarel od delovne vneme ljudi, ki so prihajali v prostore, da bi se učili hebrejski jezik, prodrli v skrivnostno učenje kabale. Odkar se je Madonna predstavila kot kabalistka in si ovila okrog levega zapestja rdečo vrstico, je potegnila na sabo mnoge svetovne šminkerje, ki upajo, da bodo v življenju prav tako uspešni kot slavna pevka, če se bodo vpisali na tečaj kabale.

Nove modne sekte: kabala in scientologija

Kaj je smisel kabale? Znano je, da se je judovstvo razvilo v reseljevanju, diaspori dvanajstih plemen, da je bila kabala pri tem eden od njihovih odgovorov na krize pregnanstva. Kabala je nauk, prežet z magijsko prakso, sestavljen iz drevesa življenja, iz desetih kozmoloških števil, ki so dvaindvajsetih črk. To je mistični nauk: ena od stvari je, da je Bog dal kabalo neposredno Mojzesu, ko je bil štirideset dni na Sinaju. Menda sta bila celo David in Salomon velika poznavalca kabale. Rabin Simeon ben Jonaja je to učenje znano prenesel v Zohar, knjigo svetlobe, učbenik ezoterične realnosti. Za razumevanje je pomembnih dvaindvajset črk judovske cerkve z njihovimi imeni, številnimi vrednotami, pojmi in ezoterične moči. Odkar je bila Madonna v Jeruzalemu, kjer je slavila kabalo, je Hašana ter se na grobu priklonila judovskim mističnim, dalajlama in psihiatri v Hollywoodu niso več v modni. Potem ko je igrala Tom Cruise v Madridu odprla špansko podružnico scientološke cerkve, so se mnogi prišli v obe gibanji in si spremenili ne samo imena, ampak tudi navade, marveč samo. Pri tem modni dodatki, da je Madonna v centru kabale, Tom Cruise pa svoji cerkvi milijonarja za takšno navdušenje, zvestobo novima religijama je, trdijo »verniki«, v modi in dostopnosti njihovih naukov. Obe veri učita, da je posameznik lahko oblikoval dogodke v življenju, da vse svoje želje. Obe, kabala in scientologija, ugotovljata, da Bog ni nekaj zunaj človeka, ampak človek sam. Verniki verjamejo, da Bog oziroma v večno življenje duše, v reinkarnacijo, kot v vzhodnih religijah. Obe veri, da Jezus Kristus ni sin, vendar ne obojega: menijo, da je bil Božji otrok, samo da se mnogi zaradi neznanja ne zavedajo. Osnovni moto scientologije in kabale je: ljubezen - ne počenjaj drugemu tistega, česar ne bi dal ti drugi počel tebi. Pri tem se duhovna tehnika drastično razlikuje od dianetike. Kabala, ki je nastala pred štiri tisoč leti, temelji na meditaciji nad sveto knjigo Zohar, ki je napisana v hebrejščini. Zato so učitelji v kabali rabini, ki poznajo izgovorjavo in smisel simbolične abecede in jezika. V scientološki cerkvi pa drugačna: religija, ki jo je pred petdesetimi leti ustvaril ameriški filozof Ron Hubbard na temelju svojih delovanju možganov, obrazloženih v njegovih

knjigah, temelji na znanstvenih metodah, zelo podobnih psihološkim vajam, kot so zamišljeni položaji ali obvladovanje komunikacijskih spretnosti. Vstop v obe cerkveni organizaciji je podoben: človek postane član skupnosti potem, ko ga voditelji na seminarju uvedejo v skrivnosti vere. Ni obvezno - kdor želi, lahko prihaja na tedenske zmenke, ki so za kabaliste ob sobotah, za scientologe pa v nedeljo dopoldne. Kot vsaka religija imata tudi kabala in dianetika

svoje simbole: kabalisti nosijo rdečo nit oziroma zapestnico, ki lastnika varuje pred negativno energijo. Scientologi se manj kitijo: kdaj pa kdaj nosijo privesek, sestavljen iz velike črke S, ki je pokrita z dvema trikotnikoma, ki sta drug nad drugim.

Madonna, ki je spremenila ime v Esther, je izjavila, da ji je bila kabala inspiracija za najdražji album Ray of light. Menda jo je motivirala za pisanje otroške uspešnice Angleške rože. Tudi Britney Spears je hvaležna tehniki kabale, saj je našla ljubezen svojega življenja, plesalca Kevina Federlinea, s katerim se je poročila na letošnji kabalistični praznik. Reperka Missy Elliott govori, da je s pomočjo kabalističnih meditacij - shujšala. Modna oblikovalka Donna Karan verjame, da so njene kreacije privlačne zaradi subtilne mistične energije. Tudi člani scientološke cerkve se za uspehe v življenju zahvaljujejo obredom, ki so jih izvajali po duhovnih načelih, po katerih živijo. Tako je Tom Cruise s pomočjo dianetike pri dvaindvajsetih letih premagal disleksijo, psihično bolezen, ki onemogoča branje. Tudi John Travolta je priznal, da ga je iz krize, v kateri se je znašel po snemanju filma »Vročica sobotnega večera«, rešila najmlajša religija. Filmski igralec Travolta je prepričan, da je dobil po njeni zaslugi vlogo v filmu »Pulp Fiction«, s katero si je ponovno pridobil priljubljenost gledalcev.

Kabala in scientologija sta v Hollywoodu poslednji modni krik. Toda del igralcev je prepričan, da gre za trenutno nepristevnost njihovih kolegov in da zaradi trenda padajo v objem mističnih in magičnih izkušenj. Tako je začela med igralci krožiti šala, ki so si jo izmislili prav kabalisti. »Bog se je prijel za glavo in rekel: Modrost je v glavi. Jezus se je prijel za srce in dejal: Modrost je v srcu. Prišel je Marx in dodal: Modrost je v želodcu. Freud je trdil, da je modrost v genitalijah. Pojavil se je Einstein in rekel: Vse je relativno. Ste ugotovili? Vse osebe v šali so Judje!

Branko Šomen

RAZMIŠLJANJE

Bogdan Šajnovič, predsednik PGD Gornja Radgona

Napisati nekaj o gasilstvu, gasilcih in delu v tej organizaciji je tako obširen pojem, da se to na kratko ne da. O našem delu je bilo že mnogo napisanega pa tudi o naših intervencijah lahko skoraj vsak dan kaj preberete v časopisu.

Zgodovina gasilstva in varstva pred požari sega daleč nazaj v dobo civiliziranih ljudstev. Požarno službo je zelo razvila že rimska država, čeprav je poteklo do resnejših začetkov gasilstva kar nekaj stoletij.

V Sloveniji se je gasilstvo začelo pojavljati po letu 1860. Najprej v obliki požarnih straž, ki so jih organizirali župani v posameznih krajih, vendar so spoznali, da je takšno gašenje boljše prepustiti discipliniranim organizacijam. Tako se začnejo pojavljati v Sloveniji prva gasilska društva.

Večina društev je nastala največkrat po večjih ali manjših požarih, pri katerih so bili ljudje brez moči in nesreče niso mogli preprečiti niti omejiti. Uspešne akcije prvih društev so spodbudile tudi druga društva, da so resno poprijela za delo ter zbrala članstvo in denarna sredstva za nakup orodja in opreme.

Danes ni enostavno biti gasilec

Kot so nastajala nova društva, so nastajali novi predpisi, pravila in gasilci so dobili uniforme, tako da so v začetku, ko je nastajalo gasilstvo, ljudje prepoznali gasilce.

Danes ni tako enostavno biti gasilec. Zahtevne intervencije pri zaščiti in reševanju zahtevajo strokovnega in dobro usposobljenega gasilca.

Požari, prometne nesreče, razlitja nevarnih snovi, utopitve so nesreče, kjer lahko pomagajo le izkušeni gasilci. Izobraževanje je danes pomembna naloga vodstva gasilske organizacije.

Zelo pomembna za delovanje društva je tudi povezanost s krajem, krajani, županom, povezanost v društvu in medsebojno sodelovanje.

Seveda se gasilci ne ukvarjamo samo z gašenjem in reševanjem. Za dobro sodelovanje je treba v društvu poskrbeti tudi za srečanja članov, članic, podmladka in veteranov. Organizirajo se izleti, tabor mladine in različna srečanja tako na športnem kot kulturnem področju.

Seveda so za to potrebna tudi finančna sredstva. Potrebe in želje gasilcev so vedno večje od sredstev, ki so nam na razpolago, zato je zelo pomembno, da smo organizirani tako, da prek programov in načrtov za nakup opreme in izobraževanje gasilcev sodelujemo z občino, župani in zavarovalnicami, ki so bile že na začetku vključene v gasilstvo.

Sredstva pa si gasilci pridobimo tudi na druge načine, ali z delom, ki ga opravimo, ali pa tudi z donatorji. Veselice, ki so dale včasih gasilec potrebna sredstva, so danes skoraj že zgodovina. Zakonski predpisi, ki smo jih dobili pred leti, nam niso bili naklonjeni.

Kljub novim časom in spremembam, ki smo jih doživeli v zadnjem desetletju, pa bo vloga gasilca kot človeka, ki je ob vsakem času pripravljen pomagati, ostala. Štirideset let sem gasilec, zato si upam zapisati, da sem o tem trdno prepričan.

Slavko Švenda

Kdor ga ni spoznal doslej, ga je zagotovo ob zadnjih parlamentarnih volitvah. Posebej zato, ker v mestni komuni MS niso bile samo državnozborske, pač pa so se volivke in volivci odločali tudi o novem županu.

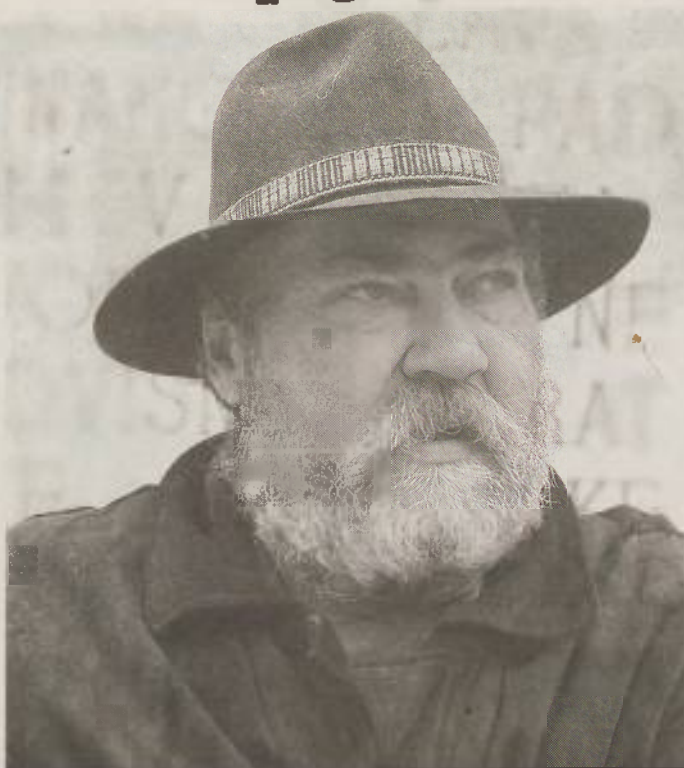
Veterinar iz Ljubljane, že 28 let na začasnem delu v Prekmurju, SLAVKO ŠVENDA je bil eden od treh, za katerega so se lahko odločili. In kljub nekaterim, ki so bili prepričani, da je Švenda popoln »outsider«, je dobil 13 odstotkov glasov.

Ko si se pojavil na volitvah, je bil to hec?

Vsake volitve so hec, so sejem in na vsakih je laž. S tem, da se eni lažemo zato, da govorimo resnico, drugi pa spreminjajo resnico v laž. Oboji smo sicer lažnivci, a drugi so deklarirani podleži.

13 odstotkov je za tak »hec« veliko?

Ker v kampanjo nisem vložil milijonov, me to navdaja z optimizmom. Kampanja me je spravila na rob izčrpanosti, zmoget sem jo z maksimalnimi napor. Na koncu sem že omagoval. Ker to, da sem zalepil 25 plakatov in imel dve soočenji, je bilo zame že ogromno delo, ker nisem »homo

delovnih mest, kar je katastrofalen rezultat. Ukiniti jih je treba.

Imaš recept zoper brezposelnost?

Dejstvo je, da ni tako, kot razlagajo nekateri, češ da je pri nas problem šolanja. V regiji lahko produciramo magistre in doktorje znanosti po tekočem traku, pa to nič ne pomaga, če jih nimamo kje zaposliti. Na cesti je ogromno agronomov, ki so pomembni za razvoj kmetijstva.

Že omenjenih 13 odstotkov obvezuje. Boš ostal v politiki?

Mislim, da se era strank tudi v Evropi končuje, stranke se skotijo pred volitvami, par mandeljcev porabi toliko in toliko mio. denarja, izvolimo parlament itd. V bistvu pa se volivci osebno, to je trend, tako da bomo nadaljevali. 13 odstotkov pomeni, da je v Soboti dovolj ljudi, ki mislijo drugače, in to je pomembno. Ozkih političnih ambicij nimam, ustanovi se pa bomo Zeleni krog. In ta bo edina prava politična sila, saj bo moč političnih strank čedalje slabša. Opravljali bomo priložnosti na mestni svet in župana.

Na kakšen način?

Prva stvar Zelenega kroga bo strateškega pomena - formirali bomo slovenski prekmurški kulturni hram. Imamo na primer dva madžarska, na drugi strani pa je vse močnejši

Prekmurški kip svobode

politicus«. Zabaval sem se, ko sta bila moja protikandidata tako živalsko resna. Na eni strani Štihec, ki si je goreče želel zmagati, in na drugi Horvat, ki se je prav tako goreče bal poraza. Kampanja sama pa ni odgovarjala na vprašanja, ki so bistvena za mesto, govorili smo le o floskulah. Mediji so imeli vsak svojega kandidata - eni Štiha, drugi Horvata -, jaz pa sem bil zraven kot »luzer«. A me to ne moti, ker drugega niti nisem pričakoval. Mislim, da so volivci s 13 odstotki zame pokazali, da jim ni vseeno, kaj bo z zeleno idejo, kaj bo s Prekmurjem, ki je mentalno ubito.

Bili so časi, ko ni bilo tako ...

Da, čeprav sem za razmere v kljunu dežele vedno govoril, da smo v Vukojebini, o čemer je pisal Križar. A kaže, da je z leti samo še huje. V bistvu ne gre samo za Prekmurje, pač pa za celo Slovenijo. Ves čas je na eni strani kler, na drugi pa liberalfašizem.

Volilna kampanja in mediji?

Izkušnje so zelo različne. Dejstvo pa je, da me na enem od soočenj na lokalni TV ni bilo, ker nisem hotel plačati 1.000 evrov. Tako sta nastopila samo Štihec in Horvat. Zadeve z odgovorno urednico te televizije so se zaostrele celo tako daleč, da je prišlo do kazenskih ovadb. Sicer pa je eden

temeljnih problemov naše regije negativna kadrovska selekcija. To se žal dogaja tudi (ali predvsem) pri medijih.

Kaj bi napravil najprej, če bi županoval?

Ukinil bi sejnine, ki so zdaj 20 tisočakov po glavi. Če že morajo biti, bi uvedel simbolične, in sicer 100 tolarjev - tisti, ki denarja ne bi hotel, pa bi dobil namesto tega kepico sladoleda. S tem bi prihranili 15 do 18 milijonov tolarjev letno, ki bi jih lahko namenili za zabavo mladih. Zdaj pa prave možnosti nimajo in se vdajajo razvadam, ki niso zdrave. Droge na primer.

Obstaja pot Prekmurja iz zaostalosti?

Na tak način, kot je zdaj, ne. V kmetijstvu smo bili na primer prvi Sloveniji, zdaj smo zadnji. Imeli smo najbolj zdravo govejo čredo na Balkanu, zdaj je čreda majhna, poleg vsega pa imajo krave različne bolezni. To sta z napačnimi odločitvami »opravila« gospoda Obal in Osterc. Pa tudi če gledam širše, ne le kmetijstvo, v regiji ni pomembnejše institucije, ki bi poskrbela za razvoj.

Kljub številnim agencijam?

Ja, toliko jih je, da jih vseh niti ne morem prešteti. Gre za popolnoma neučinkovit sistem, ki ne prinaša novih delovnih mest. Kolikor vem, so vse te številne agencije odprle deset

vpliv Avstrije. Prekmurci smo demografsko ogroženi, prekmurščina se izgublja. Če jo hočemo ohraniti, je nujno, da nam država financira tak hram.

Naslednja je čistilna naprava, saj so iz Ledave naredili kanal. Imeli bomo malo nedeljsko šolo ekologije za gospodinjice, ki mislijo, da znajo, pa v resnici ne znajo. Tudi podvozni nadvozi so stvar, nad katero bomo bdeli - gospoda restorani misli z njimi, pa so notorična norost. Tretja stvar je to prečiščen železotehno - nihče si ne more sprivatizirati javne ceste in postaviti zasebno parkirišče. Trgovina z železnino ne sodi tja in to mora mladi župan jasno in glasno povedati.

Svojo 13-odstotno volilno zmago si slaviš kot prekmurški kip svobode. Zakaj?

Ravno ta duh svobode je treba spustiti ven, teh 13 odstotkov glasov je dokaz, da so v Soboti še svobodomiselnih ljudi, ki ne zapadajo ne pod Ropa in ne pod Janšo, in mislim, da se v tej Vukojebini stvari dejansko gibljejo. To ne bo prošnja, pač pa prva zahteva Zelenega kroga od Ljubljane, sicer Prekmurcev ne bo več.

Bojan Prek

Nataša Juhn

ВЕЧНАЯ СЛАВА
ГЕРОЯМ, ПАВШИМ
В БОЯХ ЗА СВО
БОДУ И НЕЗАВИСИ
МОСТЬ СОВЕТ
СКОЙ РОДИНЫ
И БРАТСКОЙ
ЮГОСЛАВИИ.

VECNA ... SLAVA ...
JUNAKOM ...
LIM V ... ZA ...
SVOBOD ... NE ...
ODV ...
SKE ...
JUG ...

Velika TRIPENKETA

Sest znanih Pomurcev smo posilili z naslednjimi vprašanji in dobili osemnajst zanimivih – prepričani smo, da je tako – odgovorov. Poglejmo!

1. Kakšna naj bo po vašem mnenju prva poteza nove vlade?
2. Kumare, kompoti, paprika, zelje, marmelada, »čalamadi« ... Kaj od ozimnice ste pripravili sami in po kakšnem receptu?
3. Ljudje se radi potožimo, da nas boli glava. Zakaj vas v zadnjem času boli glava?

Jože Vegi

odgovorni urednik radia MMR, Lendava

1. Šušlja se, da bo razpisala referendum o sedežnem redu ministrov na sejah vlade. Da bo ja vse demokratično.
2. Nič od tega nisem pripravil, imam pa zelo dober recept: ko kaj potrebuješ, skočiš k mami, pogledaš v »špajzo« in vzameš. Ker starši mislijo tudi nate ...
3. Mene od žvepla, ki ga je včasih preveč ... v vinu.

Maruša M. Novak

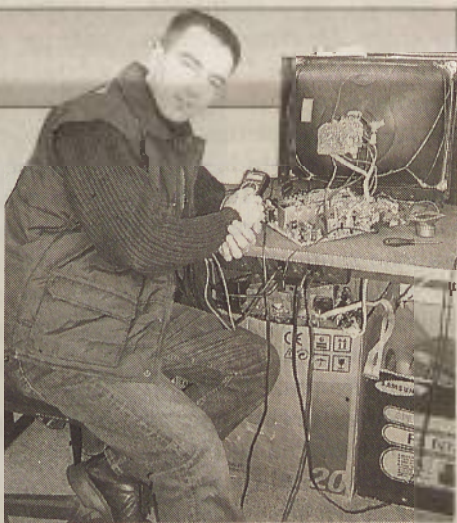
regijska predsednica NSi, Murska Sobota

1. Zelo verjetno bo prva poteza nove vlade ugotovitev, da je v vladi spet premalo žensk. In prav vsi moški predstavniki nove vlade bodo milo zavzdihnili: »Kakšna sreča, da sem dedec!« Ženske si pa tako ali tako mislimo svoje.
2. To jesen sem vlagala povsem drugačno ozimnico, in to takšno, ki bo držala štiri leta in bo zasedala enega od stolov v državnem parlamentu. Pravzaprav vlaganja nisem počela sama, ampak je to skupen projekt od sile zanimivih in poštvalnih ljudi, ki jim ni bilo žal časa, denarja in predvsem zavezanosti skupnemu cilju. Recept je pa skrivnost.
3. Glede na vloženo ozimnico me pa res nima za kaj boleti glava.

Robert Tratnjek

podjetnik, iz Rakičana

Ugotoviti, ali sedijo pravilno ...
Sam nisem pripravil nič. Dobro sem se poročil in vse pripravi tašča. Moj recept – biti dober s taščo!
Od prehitre vožnje po avtocesti Murska Sobota-Maibor.

Ernest Eöry

predsednik Gasilske zveze Slovenije

1. Nadaljevati delo prejšnje vlade s posebnim poudarkom na gospodarski in socialni stabilnosti ter z veliko skrbjo za regionalni razvoj.
2. Skrbim za pridelovanje sadja in zelenjave, manj pa se ukvarjam s pripravo ozimnice.
3. Hvala bogu glavobola v življenju še nisem imel, čeprav bi me v velikih primerih glava lahko zaboleta.

Majda Kolbl

poslanec in zborovodkinja, Banovci

Novi vladi popolnoma zaupam. Popravila in odpravila bo vse krivice, nepravilnosti, korupcije, pristranskosti ... LDS-ovcev in nas popeljala v Indijo keramandijo, vas pa prosim, da moje razmišljanje objavite 1. aprila prihodnje leto.
Ozimnica je resna, zato sledi resen odgovor. Ozimnica je pripravljena. Vse našleto in še več. V začetku kuharskih poskušanj sem se ravnala po receptih, najbolje je prisluhniti starejšim, izkušenim gospodinjam. Z leti pa vsako delo postane rutina, zato se je pri kuhi najbolje zanesti na občutek in vedeti dober okus.
Glava me boli, ko ugotovim, da boli glava tiste, za katere sem prepričana, da ves čas delajo brez glave.

Doc. dr. Mitja Slavinec

poslanec državnega zbora in predstojnik Oddelka za fiziko na mariborski Pedagoški fakulteti, Murska Sobota

1. Prle kak sploj zača delati, more gor prijeti, ka smo Pomurci predsednika države pa predsednika palamenta že meli, zaj je na redi ešče naš človek za predsednika vlade.
2. Nika od gori našetoga, liki san grozdže sprejšo v mošt in tou po recepti s Klavniške vilice, ge se vijno dela brez vode v pivnici. Pa ešče »pozna trgateg« de na glažaj pijsalo, zato ka smo kesno zadvečera brali.
3. Lidge se toužijo, ka jih bolij glava, či majo puno nevoule, štere ne vejo rišiti. No, ge na svejt okoli sebe gledan optimistično in zato tuj dostakrat velko nevolu obrnen v dobro prijlko ali jo pa čim prelj rejšin. Zavolo toga tuj neman glavobolov, pa me glava tak po navadi bolij samo, či se z njo kama po nerodnosti vdarin. Na srečo san se že dugo nej.

toga tuj neman glavobolov, pa me glava tak po navadi bolij samo, či se z njo kama po nerodnosti vdarin. Na srečo san se že dugo nej.

Zmote in resnice o naši preteklosti

Za popotnico le to: zaradi zmot spoznamo resnico. Zmot je pa veliko, čeprav tega nočemo priznati, vendar hvala bogu, da so, saj so na primer po pomoti odkrili Ameriko ... Človeški rodovi in njihova učiteljica gospa Historia se motijo in popravljajo svoje zmote, saj brez zmote ni resnice ...

Odkar je postala Hotiza simbol boja za prekmursko-slovensko-hrvaško mejo, znanec išče in zbira dokaze o teritorialni pripadnosti svoje vasi, ustvarja svoje »zgodovinske« teorije. Po njegovem naj bi se vas imenovala prav po knezu Hotimirju, ki naj bi prebival tudi v teh krajih.

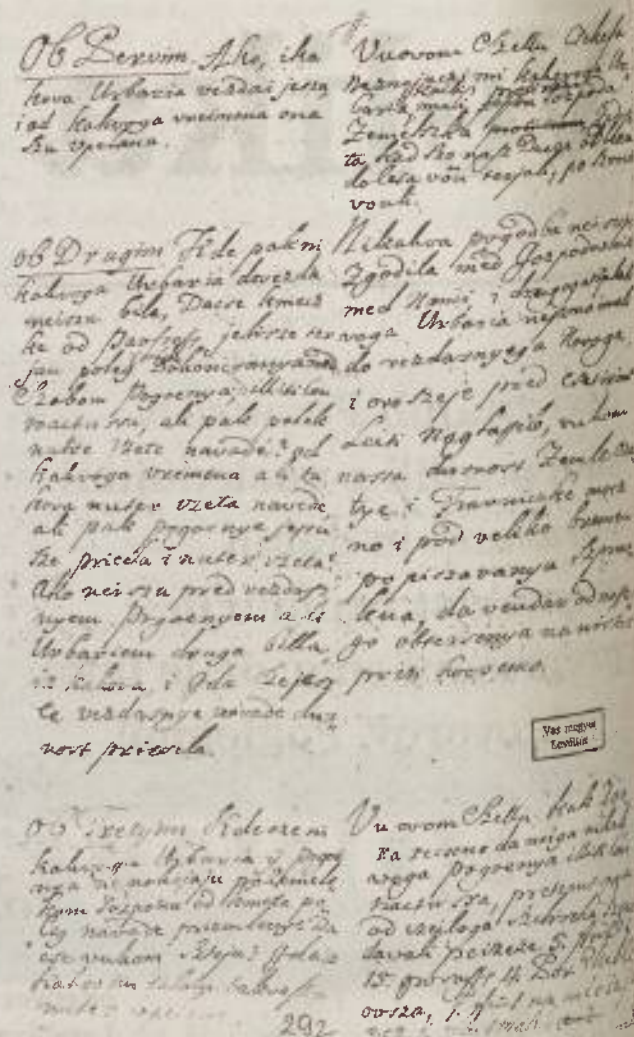
Prelepo, da bi bilo resnično. Knez Hotimir, ki je v 9. stoletju po smrti svojega strica Gorazda zavladal Karantaniji, dokazano ni prebival v z močvirji, vodami, gozdovi preprejeni in obljudeni obmurski krajini, kajti ozemlje *Transmuranus* (Prekmurje) je bilo relativno daleč od osrednje Slovenije in zgodovina mu je namenila povsem drugo usodo. Šele ko je dobilo to ozemlje v osebi lendavskih grofov svoje prve gospodarje, med njimi v 12. stoletju viteze z Nemškega, prednike *Haholdov*, ki jih listine omenjajo tudi kot *Hahote*, poznejše Banffyje, so pred osemsto in več leti nastala naselja, ki stojijo še dandanes. Za nas razpoložljivi prvi pisni vir, listina iz 1383. leta, shranjena v Madžarskem državnem listinskem arhivu (Magyar Országos Levéltár-Diplomatikai Levéltár) v Budimpešti, govori o *curia Hotyza vocata* in naslednja listina iz 1524. leta, ki se nahaja prav tam, navaja ime *Hothyza*, poznejše listine in urbarji, skupaj z Gyula marofom, omenjajo *Hotico*, naselje, katerega živel je slovaškega (slovenskega) porekla. Madžarski in nemški dacarji, grajski

vendar so pripadniki narodne straže zažgali brod in močno zastražili vas, ki jo takratna dokumentacija navaja kot *Murarev - Brod na Muri*.

Syrewnycza, ozemnaceth in zbyryza

Polpreteklo in tudi sodobno zgodovinopisje rado navaja, da zemljiška gospoda v Prekmurju ni upoštevala jezika tukajšnjega prebivalstva, to pa ne drži povsem. Verjetno sta poleg težnje, da bi osemstoletno fevdalno tradicijo prikazali v duhu ideologije in luči splošnih klišejev o gospodarski, kulturni, narodni in siceršnji zatiranosti, zmotam botrovala tudi zaprtost in nedostopnost madžarskih in avstrijskih arhivov – premalo raziskana razpoložljiva dokumentacija od 14. stoletja dalje. Nekateri urbarji, darilne listine, čeprav so napisani v latinščini, vsebujejo slovenske izraze in pojme, ki veljajo za prekmurske narečne jezikovne spomenike. Od časa Marije Terezije so urbarji in drugi dokumenti, s katerimi uvajajo urbarizacijo, v slovenskem jeziku.

Od 13. stoletja je spadalo gornjelendavsko-soboško posestvo med največje fevde v takratni Železni županiji in poleg trgov Murska Sobota, Šalovec in Varalje (podgradja) je obsegalo približno sto tlačanskih naselij z mejnimi kraji

Urbarni so zgovorni viri naše preteklosti.

Knez Hotimir ni živel na Hotizi

pisarji, vojaški popisovalci so od 17. stoletja imena krajev največkrat zapisovali fonetično, celo popačeno. Kot so slišali od lokalnega prebivalstva, so za kraj, kjer so ob nizki gladini vode peš ali v vprego prečkali Muro, navajali ime *Hotica*. Dobesedno: tu so hodili čez reko po plitvi *hotici*, pozneje pa so naredili brod. Hrvaška velikaša Zrinjski in Frankopan, v 17. stoletju obtožena zarote proti dunajskemu dvoru, sta morala na Dunaj in po mnenju mnogih zgodovinarjev sta se ustavila, da bi se izognila večjim krajem, v Turnišču in pri Hotizi prečkala Muro ter nadaljevala pot proti Železni županiji.

Nič kaj romantična, v meglo zavita preteklost, vendar dovolj zgodovinska, čeprav ne sega prav do karantanskega kneza Hotimirja. Lepa prekmurska beseda *hotica* je čudovito zaznamovala vas, ki jo po boju za svoj obstoj poznamo doma in tudi onkraj meje. V prid teoriji o brodišču, *hotici* na Muri pri Hotizi, govori tudi dejstvo, da je v času marčne revolucije v pomladi narodov v avstro-ogrski monarhiji hrvaški ban Jelačić na strani dunajskega dvora napadel uporne Madžare in je predhodnica njegove vojske sredi decembra 1848. leta tu na konjih prebrodila Muro, glavnina pa je nameravala čez reko za brodom,

Murska Sobota, Nemčavci, Lukačevci, Tešanovci, Vučja Gomila, Čikečka vas, Velemer, Fokovci, Selo, Ivanjševci, Domafolde, Šalovci, Budinci, Ritkarovci, Martinje, Sotina, Serdica, Sinersdorf, Sveti Jurij, Pertoča, Krašči, Cankova, Skakovci, Sodišinci, Tišina, Gradišče in Svetkoci. Na območju, ki se danes razprostira v treh sosednjih državah, so živeli v večini prekmurski Slovenci (85 %), Madžari (10 %) in Nemci (5 %). Posestvo je od 14. stoletja do 1685. leta pripadalo družini Széchy, ki izvira s Slovaške. Brata *Peter* in *Denes* sta si 1333. leta to velikansko zemljišče razdelila in šele po 1535. letu, ko je gornjelendavska veja izumrla, so ga spet združili. V 16. stoletju doživi območje, ki zajema več kot 90 odstotkov Gornjega Prekmurja, z na novo pridobljenimi zemljišči in *nadarbinami* svoj razcvet. Urbar iz 1593. leta, časa vladavine največjega prekmurskega protestanta, *Tamása Széchyja*, deli posestvo na zgornjo in spodnjo *valpotijo*, ki sta bili sestavljeni iz *iudicatus(ov)* – županstev, ki so jih vodili *stari župani* (oregbiro). V *valpotatusu superior* so bili *iudicatusi* *Zitrkowcz* (Strukovci), ki je obsegal 6 vasi, *Hideghkutth* (Cankova) 6, *Vyz Lyndva* (Sveti Jurij) 8, *Zlavecza* (Slaveči) 8, *Pycherowcz* (Pevčarovci) 5, *Zent Trinitas* (Sveta Trojica) 6, *Perbise*

(Perniša) 3, *Rattkocz* (Ratkovci) 5, *Sall* (Šalovec) 2 in samostojno županstvo *Bykalya*, trg pod gradom. *Valpotus inferior* je obsegal *iudicatus Lak* (Selo) z 11 naselji, *Predanocz* (Predanovci) 7, *Zent Byborcz* (Sebeborci) 6, *Petrocz* (Petrovci) 4, *Kypsyncz* (Kupšinci) 6, *Tissina* (Tišina) 5, *Tessanocz* s 7 naselji, kamor je spadala tudi Murska Sobota, ter še dva neidentificirana, samostojna kraja *Mindzer* (Vsisveti) in *Hodaz*. Kot zanimivost lahko navedemo, da je 75 odstotkov krajevnih imen slovenskih, zapisanih fonetično z latinskimi, delno tudi z madžarskimi črkami.

Posebnost tega več kot štiri stoletja starega urbarja niso le krajevna imena v prekmurščini, ampak nekateri izrazi kot so *syrovnycza*, *ozemnaceth* in *zbyrycza*. Vsaki pojem označuje vrsto dajatev, ki so jih tlačani vsako leto med godom sv. Jurija in sv. Mihaela z drugimi dajatvami plačevali gornjelendavski grofiji.

Syrovnycza – žirovnica je posebna dajatev, ki so jo plačevali predvsem tam, kjer so bili obsežni hrastovi gozdovi, in po stari šegi so vsako leto 1. septembra, na dan sv. Egidija, svinje pustili na žir, da so se do praznika božičnega časa oziroma do kolin zredile. Prosta reja govedi, konj, ovac in svinj je do sredine 19. stoletja skoraj edina oblika živinoreje na Goričkem. Svinjski pastir je celo leto po poljih, ob robu gozda, jeseni, ko je dozorel žir, po gozdovih pasel cele črede svinj. Plod nekaterih gozdov – žir je veljal za donosen pridelek – je zemljiški gospod prodajal za denar. To dokazuje tudi navajanje splošno ustaljene, za tlačane razumljive slovenske besede *žirovnica* v tako pomembnem dokumentu, kot je urbar. (Ustrezni pojem v madžarsščini je *makkoltatas*.)

Ozemnaceth – osemnajst (osemnajstina) je posebna oblika dajatev, ki so jo nekatere vasi plačevale v decembru (census) po velikosti kmečkega posestva. Kazalo v raziskavi, zakaj je uveden, in če je povezan z drvinno drugih urbarjih tega časa ni zaslediti te dajatev in verjetno velja za lokalno posebnost in od tod slovenski izraz za ustreznega latinskega ali madžarskega) *ozemnaceth*.

Osnovno izhodišče za dajatvi žirovnica in osemnajst je zapisano v urbarju *iudicatus Sveti Jurij* in za preostalih 45 vasi preračunano po tem vzorcu.

Zbyrycza je posebna oblika dajatev, ki jo poznajo tudi druge evropske fevdalne države, saj označuje vsakoletno ali tudi priložnostne (ob velikih praznikih, porokih, rojstvih) dajatev v obliki prehranbenih artiklov, volne, lanu itd., lahko pa so jo poplačali z denarjem. *Zbirica*, torej tisto kar so zbrali, je obvezna dajatev in glede na lokalne danosti so prinašali gospodu kokoši, kopune, gosse, maslo, jajca, fižol, konoplino in laneno prejo, laneno seno in seno. *Zbirica* je stalna in skozi stoletja se ni spreminjala. navedena je tudi 1628. leta ter v poznejših urbarjih.

Toliko o zmotah in resnicah. Vprašanje je le, kdo se moti.

Hotiza – obmejno naselje, ki se ga ne bi sramoval niti knez Hotimir.

Gorenje je nekoč »povezovalo« tudi Prekmurke in Štajerce

Tašče o zelih & Zeti o taščah

Slavica je delala v Varstroju, Andrej pa v Elradu ...

18

Penova nadaljevanka

Možakarja na sliki z brado gotovo poznajo mnogi naši bralci na obeh straneh Mure, enako pa tudi še bistveno dlje. Siva brada mu sicer »navrže« kar nekaj let več, kot jih ima, torej nekaj nad Abrahamom, a temu je to Andrej Coklin, po poklicu sicer strojnik, a že tri desetletja kot novinar in urednik. Že kot majhen otrok je poznal in sušil tudi zdravilne rastline za čaje, saj izvira iz lekarniške družine iz Slovenskih goric. Velikokrat je opazoval svojo mamo v lekarni, ko je mešala različna zdravila, in morda je prav to pred desetletjem vzbudilo tudi njegovo večje zanimanje za zdravilne rastline. Andrej se je vse življenje gibal v naravi kot strasten gobar pa tudi kot ribič. Marsikateri čaj, sirup in tinkturo si je izdelal že davno, a takrat le za lastne potrebe. Pred dobrim desetletjem, zaradi propada nekdanjega Elrada, kjer je bil zaposlen, pa je pospešil svoje delo z zelišči in tako so nastajali novi in novi čaji, likerji, žganja z sirupi, mazila ipd. Kar naenkrat se je nabralo kakšnih 50 različnih izdelkov in treba jih je bilo ustrezno označiti. Odločil se je, da jih imenuje »Zelena čarovnica«, predvsem zato, ker so vsi izdelki biološko čisti, narejeni iz rastlin, pa še pakirani so v zavrženo stekleno embalažo. Drugi del imena čarovnica pa izhaja iz dejstva, da marsikatero zeliščno zdravilo naredi pravi čudež pri nekaterih boleznih. Sam je izdelal tudi sirup, saj se z oblikovanjem ukvarja že vse življenje. In ko je bilo pozneje prijateljem in znancem treba razlagati, iz katerih rastlin je katero zdravilo in pijačo, je začel sestavljati tudi herbarij, ki ga je tako pritegnil, da je postal in opremil tudi druge rastline in ne samo tiste, ki jih je uporabljal oz. jih uporablja. Tako je nastala zbirka več kot 700 posušenih zdravilnih rastlin, ki na radgorskem območju rastejo avtohtono ali pa jih lahko pojdimo in gojimo. Vzporedno so nastajali novi čaji, tinkture, žganja, olja, likerji ... ki jih je danes več kot 300. In takšno zbirko se splača ogledati, saj je vredna vsega spoštovanja.

Coklin je sicer pripravil že precej razstav, na katerih je predaval o zdravilnih rastlinah in njihovih učinkih. Pravi, da so imeli ljudje v starih časih nabiralce in poznavalce zdravilnih zelišč za čarovnike. »Opažam, da se je zadnjih petnajst let razmišljanje ljudi začelo spreminjati. Vsaka tudec ima namreč tudi kakšne stranske negativne učinke. Človek si, denimo, z nekimi tabletami lahko zdravi želodec, a te niso dobre za jetra. Pri zdravilih, pripravljenih iz zelišč, pa v glavnem ni stranskih učinkov. S

rastlinami, ki bi lahko imele stranske učinke, se pravi s tistimi, ki so v svoji osnovi strupene, se ljudsko zdravilstvo praviloma ne ukvarja«, pravi Andrej Coklin. Toda zdravilna zelišča niso bila glavna tema pogovora. Govorila je Slavica in pozneje tašča Ano. Bilo je v letu 1976, ko je v Gornji Radgoni potekalo nekakšno srečanje zaposlenih v takratnem Gorenju, kjer sta sodila tudi Elrad, kjer je bil zaposlen Andrej, in Varstroj iz Lendave, kjer je bila zaposlena Slavica. Najprej skrivoma in sramežljivo sta izmenjavala nekaj pogledov, kmalu zatem pa se je že razplamtela. Kakšen mesec pozneje je Slavica Andreja predstavila staršema. 16. oktobra 1976 je bila v Gornji Radgoni poroka, kajti na njej je bila prva izmed dveh hčera Mateja, ki je bila rojena leta 1977 (dve leti pozneje pa je na svet prišla še Tanja). Gostija je bila pri Mencingerju v Črešnjevcih (v omenjeni gostilni je potekal tudi ta pogovor, ko je tašča razpravljala o rojstni dan), kjer se je Andrej nekako ustalil na »ranču z ma Andrej« , tja pa se je iz Lendave preselila tudi njegova tašča Ana. O njej ma Andrej samo lepo mišljenje. »Moram priznati, da sodim med srečneže, ki imajo pravo taščo, ki ti nikoli ne nagaja in še več. Vedno ti stoji ob strani in pomaga, ko je potrebno. Skoraj vedno je mrzla, kar je za tašče zelo dobro, zato bi jo po šolsko ocenil z maksimalno petico. Želim si, da bi se naprej vladalo tako razumevanje in zaupanje,« pravi Andrej. Njegova tašča je prijazna in prijetna 72-letna gospa, ki ima poleg Slavice sina Igorja ter skupno pet vnukov in vnukinj, čaka pa na pravnuke. Zanimivo je tudi brez moza, ki je umrl, pred tem pa je bil policist v Lendavi. In po njegovi upokojitvi sta se preselila v Črešnjevce. »Nič ni bilo, da je Slavica spoznala Štajerca in se z njim kmalu tudi poročila. Ona se ga je izbrala in že 28 let vem, da je bila odločitev pravilna. Andrej je zelo preprost in hvaležen fant, pri katerem ne moreš najti nič slabega. Ono se ne pridi sta tudi vnukinji Mateja in Tanja. Tudi ko smo živeli v Lendavi, smo se najmanj enkrat tedensko obiskovali, v zadnjih letih pa se pogostjeje. Če me ne bo obišče na domu, se srečamo kar ob njegovem ribniku v bližini našega doma,« nam je povedala tašča Ana Zemljica.

Oste Bakal

Slovenska poslanka v evropskem parlamentu Ljudmila Novak je rojakinja iz Slovenskih goric. Je profesorica slovenskega in nemškega jezika in je prvi dve leti službe poučevala v takratnem srednješolskem centru v Murski Soboti

Slovenskemu narodu manjka optimizem

Ljudmila Novak, do nedavna županja občine Moravče, je s prijetnim presenečenjem sprejela novico, da je postala poslanka evropskega parlamenta. Izhaja iz kmečke družine iz Zgornje Velke. Naselje domuje na vrhu razvodnega slemena med vodotokoma Ščavnico in Velko v osrednjem delu Slovenskih goric. Njen dekliški priimek je bil Vajnhandl. Ponosna je na svojega očeta, ki je bil po drugi svetovni vojni eden najpomembnejših družbenih delavcev na Velki. Bil je predsednik krajevne skupnosti, gasilskega društva, lovske družine. Sama se vedno bolj zaveda, da zahteva njena sedanja javna funkcija evropskih razsežnosti veliko dela in odgovornosti.

V gimnazijo v Maribor, na fakulteto v Ljubljano

Gospa Novakova ima rada Marijo Snežno, kot se je včasih reklo in se med domačini še reče Zgornji Velki. Kraj je znan po pesniku Tonetu Kuntnerju. Življenje na tem območju sta opisovala tudi Tone Partljič in Drago Jančar. Januarja letos so pospremili k poslednjemu počitku Ljudmilinega očeta. Mama še živi in tu so še trije bratje in sestra. V sosesčini živijo družine, ki so se priselile pred desetletji iz Prekmurja.

V Mariboru je obiskovala Prvo gimnazijo. Izobraževanje je nadaljevala na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Postala je profesorica slovenskega in nemškega jezika. Meni, da je preživela v Ljubljani lepa leta v dobri družbi. Delovna doba ji je začela teči v srednješolskem centru v Murski Soboti. Od 1983. do 1985. leta je tu poučevala slovenščino in nemški jezik.

Iz Sobote se je preselila v Višnjo Goro. Sprva je v tamkajšnjem Dekliškem vzgajališču opravljala svoj poklic. Službo v tem kraju je kmalu končala kot vodja srednje kuharske in tekstilne šole.

V osrčje Slovenije jo je pritegnila ljubezen. Med študijem v Ljubljani se je namreč zaljubila v Romana Novaka. Študiral je agronomijo. Vsakodnevno se je vozil v Ljubljano iz rojstnega kraja Imenje pri Moravčah. Poročila sta se leta 1986 in takrat se je Ljudmila preselila na njegov dom. Novakovi imajo manjšo kmetijo in njen mož je diplomirani inženir kmetijstva. Po poroki se je nekaj časa vsak dan vozila v službo z avtobusom v dokaj oddaljeno Višnjo Goro. Na srečo je kmalu dobila službo v Zavodu za usposabljanje invalidne mladine v Kamniku. Spet je opravljala osnovni poklic.

Življenje je bilo polno preizkušenj. Razpeta je bila med službo, vzgojo treh otrok, delo na kmetiji. Ima 17-letno hčerko Saro, 15-letnega sina Tilna in 13-letno Rozalo.

Postala županja Moravč

Novakovi živijo v središču Moravske doline. Razteza se v zahodnem delu Posavskega hribovja. Gre za staro naselje z zgodovinsko pomembnim cerkvenim središčem. Tukajšnji župniki so bili pogosto namestniki oglejskega patriarha za Gorenjsko.

Naša sogovornica ima rada ljudi. Je prilagodljiva, iznajdljiva. Za svoje delo v šoli pravi: »S pristnim odnosom se da več doseči kot z diktaturo.« V šoli je vodila literarni krožek. Izdajali so glasilo. V Moravški dolini je postala priljubljena. Bila je predsednica Kulturno-izobraževalnega društva Limbar. Limbar je star slovenski izraz za lili. Društvo je bilo ustanovljeno leta 1996. Je vodja dramske skupine, režiserka. Napisala je nekaj iger za odrasle in otroke. Dve so uprizorili v Moravčah. Dopisovala je v mesečnik Moravske novice in še kam. Okolje jo je sprejelo za svojo.

Oktober leta 2001 je bila na nadomestnih volitvah izvoljena za županjo Moravč. Prejšnji župan je namreč moral odstopiti zaradi nezdržljivosti funkcij. Leto pozneje so bile redne volitve in je bila znova izvoljena.

Občina Moravče ima 49 zaselkov s 4600 prebivalci. Je kmetijsko območje, a je zaslužka od kmetovanja malo. Tukajšnji svet je hribovit. Večina je zaposlena v Ljubljani, Domžalah, Kamniku, v Zasavju. Edino večje podjetje je peskopop Termit. Tukajšnji kremenov pesek so že nekdanj prodajali na Štajersko in Češko.

Ljudmila Novak, slovenski poslanki v evropskem parlamentu, je tekla zibelka v Slovenskih goricah.

V Sloveniji je 193 občin. Županij je bilo le 11. Z Ljudmilinim odhodom med evropske poslance jih je ostalo le še 10. Pravi, da ji je bilo sprva težko sprejeti novo dolžnost. Zavedati se je začela, koliko dela bo od nje zahtevala javna funkcija. V preteklosti je bila na področju kulture deležna pohval. Kot županja pa se je srečevala z mnogimi težavami.

Presenečena nad izvolitvijo

Predstavniki stranke Nova Slovenija so se odločili, da bodo za volitve poslancev za evropski parlament izbrali nekaj novih imen. Vztrajali so, da mora biti na drugem mestu ženska, in je bila na svoje veliko presenečenje izbrana.

V evropskem parlamentu je začela delovati v odboru za kulturo. Pravi, da se bo zavzemala za ohranjanje kulturne dediščine Slovenije in vseh narodov, živečih v povezani Evropi. Meni, da je treba ohraniti avtohtonost kultur narodov in bolj ceniti lastno kulturo. Sodobna slovenska kulturna scena se ji zdi preveč negativistična. Slovenskemu narodu pa je po njenem treba privzgojiti več optimizma na področju kulture, javnega življenja, politike. V svoji občini si je vedno prizadevala povezovati različno politično usmerjene skupine ljudi. Vsi naj bi delali za skupne narodove cilje.

V življenju ji je vedno veliko pomenilo ohranjanje krščanskih vrednot. Sodeluje v Skupnosti krščanskega življenja Slovenije. To gibanje je uveljavljeno širom po svetu. Pripravlja tudi svetovne kongrese. Temelji na ignacijski duhovnosti. Sv. Ignacij, ki je bil začetnik jezuitov, je sestavil besedilo duhovnih vaj. Razvil je teorijo razlikovanja duhov. Človek naj bi spoznal, kateri duh ga nagovarja k pozitivnim, kateri k negativnim dejanjem. Ignacij je bil začetnik moderne psihologije. Gre za vodila, ki pomagajo človeku ohraniti notranji mir. S tem gibanjem je pred leti začela slovenska veroučna skupina Kres. Mladi iz vse Slovenije so se srečevali na duhovnih srečanjih, hodili v planine, drsali, peli ... Gojili so vrednote zdravega življenja.

Gospa Ljudmila včasih ni bilo lahko poučevati v dekliškem vzgajališču. Varovanke so bile nepredvidljive. Zdaj odkritosrčne, dobronamerne, naenkrat nasilnega obnašanja. Tudi delo z invalidno mladino ima posebnosti. Potrebno je razumevanje, dajanje vzpodbud. Omiliti je treba tisto, za kar je te mladostnike narava prikrajšala. Odločilna je bila njena preudarna, vzpodbudna, prijazna beseda. Pri delu ji je bila v pomoč Ignacijeva psihologija.

Razpeta med Brusljem in Ljubljano

Življenje se je Ljudmili Novak v veliki meri spremenilo. Na srečo živi sorazmerno blizu Ljubljane in letališča Brnik. Večina srečanj evropskih poslancev v Bruslju poteka od ponedeljka do četrтка. En teden je zasedanje odborov. Ob koncu tedna je v Sloveniji, kjer se udeležuje okroglih miz, prireditev. Naslednji teden so zasedanja političnih skupin. V skupinah sodeluje po več sorodnih strank. Sledi plenarno zasedanje v Strasbourgu.

V Ljubljani ima pisarno s svojim asistentom za potrebe dela v domovini. Asistentko ima tudi v Bruslju. NA dan dobiva povprečno po 20 cm visok sveženj pošte. Veliko sporočil dobi še po elektronski pošti.

In tako teče življenje, razpeto med družino, domovino in prostranstvom Evrope.

Franček Štefanec

Klára Jobbágy

Za Kláro Jobbágy lahko novinarji povemo, da je naša kolegica. Zaposlena je namreč na radiu MMR, ki oddaja v Lendavi v madžarskem jeziku. Slednji je tudi njen materni jezik, saj je Klara odraščala na Madžarskem, vendar že devetnajst let živi v Sloveniji. Tačas se je že dodobra navadila na življenje v okolju, ki je tako drugačno od njenega rojstnega Ozda, ki je pravzaprav železarsko mesto in tako drugačno od Dolge vasi, kjer živi njena družina. Klara je namreč pot zanesla v naše kraje zaradi njenega moža. Jenő Szép je kmetijski svetovalec pri Kmetijsko-gozdarski zbornici v Dobrovniku, s Klaro pa imata osemletno hčerko Noémi, medtem ko sin Peter šteje sedemnajst let.

Iz Madžarske v Slovenijo, iz kmetijstva v novinarstvo

Ljubezen do narave

Kot smo že zapisali v uvodu, je Klara preživela mladost v madžarskem mestu Ozd, ki ima okoli šestdeset tisoč prebivalcev. Tam je končala osnovno šolo in gimnazijo, potem pa se je odločila, da bo študirala na fakulteti za agronomijo v mestu Gödöllő. Nekateri jo še zdaj sprašujejo, zakaj je izbrala študij prav na fakulteti, ki je povezana s kmetijstvom. Toda Klara odgovarja, da ima zelo rada naravo, poleg tega pa si je omenjeno smer študija izbrala, ker njeni starši izhajajo iz kmečke družine, čeprav so sami živeli v mestu, kamor so se morali preseliti konec štiridesetih let prejšnjega stoletja, ker so na Madžarskem izvedli denacionalizacijo. Preden so jim odvzeli zemljo, so imeli Jobbágyevi 50 hektarjev površin, kar dandanes ni tako veliko. Na življenje v mestu, kjer ni bilo tako velikega vpliva takratnega sistema kakor na vasi, so se sicer navadili, toda ljubezen do polj in

gozdov ter narave nasploh so prenesli tudi na Klaro.

Z možem sta se spoznala na fakulteti

Leta študija Klari niso dala samo znanja o kmetijstvu, temveč so v njeno naročje pripeljala tudi njenega moža. Jenő Szép je prav tako študiral na fakulteti v Gödöllu, poroka pa je kmalu postala rezultat njunega poznanstva. Civilno sta se poročila na Madžarskem, cerkveno v Sloveniji. Takrat naša država ni bila samostojna, kaj šele v Evropski uniji. Če se je hotela Klara preseliti v deželo ob Muri, je bilo treba izpolniti gore papirjev in obiskati nešteto uradnikov. Najprej je morala na Madžarskem podpisati izjavo, da se odpoveduje vsem nepremičninam, v Slovenijo pa je lahko odpeljala le osebne stvari, pa še za te je morala povedati, da jih je dobila kot poročno darilo. Z možem sta jih naložila v avtomobil Yugo, ki je bil v

Ozd

takratni Jugoslaviji zelo popularen. Še prej sta morala iz Madžarske na carinsko upravo v Gornji Radgoni, kjer bi morala pridobiti papirje za uvoz njenih stvari, nato pa ponovno kreniti v Dolgo vas in na Madžarsko, da bi pokazala, da imata vso potrebno dokumentacijo. A zakoni med državama takrat niso bili usklajeni, kakor so danes. Ko sta prišla na madžarsko mejo, so ju obvestili, da sta s potrdili iz Slovenije hodila predolgo ter da so tačas papirje za izvoz, ki jih je izdala Narodna banka Madžarske, poslali že nazaj v Budimpešto. Zakonca sta se nazadnje sprijaznila z nastalo zmešnjavo in za Klarine osebne reči plačala carino.

Najprej le začasno bivanje

Klara je takrat dobila dovoljenje le za začasno bivanje v Jugoslaviji. Vsake tri mesece ga je morala podaljšati. Sprva so ji ga lahko podaljšali le v Beogradu, kasneje tudi v Zagrebu in nazadnje na lendavski upravni enoti. Po prihodu v Slovenijo je morala še enkrat opraviti eno leto pripravniške dobe in pripravniški izpit, kar je storila pri lendavski kmetijski zadrugi. Stalne službe tudi potem ni dobila, zato je bila nekaj let doma. V tem času se je rodil sin Peter, po porodniškem dopustu pa se je za določen čas zaposlila v zasebnem podjetju, kjer je bila odgovorna za prodajo kmetijskih zaščitnih sredstev. Ko je delodajalec ugotovil, da je Klara noseča, ji je dva dni pred potekom delovne vize po pošti poslal odločbo, da ji je delovno razmerje poteklo.

»Toda vsaka stvar skriva v sebi nekaj dobrega,« pravi Klara, saj si je potem, ko je hčerka nekoliko dorasla in je nanjo že lahko pazila tašča, začela iskati novo službo.

Še vedno nekoliko treme

Delo na radiu MMR je bilo sprva honorarno in zelo drugačno od njene osrednje izobrazbe oziroma poklica. Začela je v dnevnoinformativni redakciji, kjer je sestavljala novice in vesti, nato pa ustvarjala še novinarske prispevke s področja kmetijstva. Na vprašanje, ali ji je ljubilo novinarsko delo v redakciji ali na terenu, odgovarja, da pri tem ne dela razlike. Delo je zanimivo, poleg tega rada dela z ljudmi. S svojimi prispevki pokriva namreč tudi del madžarsko govorečega Goričkega. Čeprav je pri radiu zaposlena že štiri leta in rada sede pred mikrofonom, priznava, da se jo od časa do časa še vedno loteva trema, ki pa mine potem, ko se prižge rdeča lučica, ki pomeni znak, da lahko govori.

Delo na vrtu

Prosti čas namenja svoji ljubezni do narave. Rada vrtnari. »Imam vrt, kjer z družino pridelujemo različne vrtnine,« dejala Klara. Okoli hiše v Dolgi vasi so dejala Klara. Okoli hiše v Dolgi vasi so vsako leto posajene tudi rože, na obrobah polnicah so obvezne pelargonije, v dvorani sobi pa se v lončkih bohotijo trajnice. Čas, ki ni namenjen preostalim družinskim delom, kot sta na primer vezenje goblin ali prtov. Domotožja, ki se je je lotila pri prvem prihodu v Slovenijo, dandanes ni več. Razdalja med Dolgo vasio in Ozdom, kjer živijo njeni starši in sestra, je danes manjša – ne po kilometrih, ki jih je vedno 420, temveč zaradi izboljšanih cestnih povezav in drugih sodobnih komunikacij. »Z družino obiščemo skoraj vsako leto dvakrat ali trikrat in to se na prihodnosti spet nameravamo podvigniti rojstni kraj,« je še dodala Klara.

Fakulteta za agronomijo v Gödöllu

Prva trgatev v vinogradu Vitis Vitae

Vitis vitae so pred leti poimenovali vinograd v Filovskih goricaх oziroma delu teh goric, ki ga imenujejo Filovski gaj in v katerem so posadili več kot 40 različnih vrst trt iz različnih delov Evrope. V tem vinogradu je bila to soboto prva društvena trgatev.

Na trgatev so se odpravili s konji in vprego, tako kot nekoč.

Filovski gaj miline

vinogradov in radosti življenja

S prireditvijo so sicer želeli, da bi bila nekako zadnja trgatev v filovskih vinogradih, vendar se je le-ta zaradi slabega vremena nekoliko zavlekla in je tako ob prireditvi potekalo trganje grozdja tudi po okoliških vinogradih. Pred trgatevijo so pripravili kulturni program, v katerem so zapeli Filovske pevke in zbor gostov iz Madžarske ter o vinu in vinogradih spregovorili recitatorji in člani društva. S trgatevijo je začel skrbnik vinske trte Jože Gutman starejši, dogodek pa je spremljalo petje domačinov in gostov. Za dobro voljo je skrbel tudi »čuš« (Jože Tratnjek), ki je

V Društvu Gaj so s pridelkom zadovoljni.

Lastnik vinograda Jože Gutman starejši (v sredini) in župan Moravskih Toplic Franc Cipot

Preteklosti nekakšen paznik v vinogradih, saj je bilo pred leti manj »cepljenega« grozdja in več šmarnice in so ga tudi radi lotili »cepljenega« grozdja. Če jih je dobil »čuš«, so bili zadovoljni. Brentar je grozdje nosil v stiskalnice, iz katerih je tekel sladek mošt, gospodinjice pa so tako kot nekoč pripravile za pogostitev. Ob gostih iz Slovenije so na prireditvi delovali tudi gostje iz treh madžarskih vinogradniških društev, s katerimi filovsko društvo dobro sodeluje.

Društvo zabavno prireditev je organiziralo Društvo vinogradniško-turistično društvo Filovci, ki mu predseduje Jožef Horvat. Društvo ob tem vinogradu in prireditvi, ki potekajo v Filovskem gaju, skrbi tudi za vrsto drugih aktivnosti v kraju na področju kulture in turizma, kar pa si prizadeva, da bi dobilo območje Filovskega vinograda originalno podobo vinskega naselja, kakršna sta bila na tem območju pred desetletji, zato so tudi obnovili kar nekaj vinskih kleti, ki so ohranile vinogradniškega območja v preteklosti.

V zidanicah je ohranjenega tudi precej delovnega orodja in pohištva iz preteklosti, dopolnjujejo pa tudi napisi o vinogradništvu, grozdju in vinu, denimo »Vino je solza zemlje, dar neba, sok življenja« in verzi Toneta Pavčka: »Zrasli na božji dlani, s soncem obsijani, človeku darovani za blazino raja. Vinogradi: po najlepših krajih sveta gredo in po sredi srca. Domujejo v polju in bližini in so polni miline ...«

Vinograd so člani Društva Gaj s prijatelji iz Avstrije in Madžarske zasadili leta 2002 na namizje družine Gutman in ga poimenovali Vitis, to pomeni trta, in Vita, to pomeni življenje, da bi bil simbol prijaznega dotika človeka in zemlje in srečanja človeka s človekom. Med temi trtami je tudi mladika najstarejše trte na svetu iz leta 1711, ki jo imenujejo »čuš«.

»Čuš« Jože Tratnjek (levo) je nekakšen paznik vinograda.

maroborskega Lenta modra kavčina, ki jim jo je podarila Mestna občina Maribor, člani društva pa so jo zasadili ob kapelice Marije kraljice družine.

Predsednik društva Jožef Horvat je povedal, da bodo sadove vseh trt stisnili hkrati in blagoslovili na martinovo nedeljo, člani društva pa bodo vino ponudili tudi gostom ob posebnih priložnostih. Prizadevni član društva Jože Gutman mlajši je k temu dodal, da se v društvu povezujejo ljudje, ki si prizadevajo za ohranjanje kulturne dediščine, varovanje pokrajine ter razvoj vinogradništva in turizma. Mladi člani in študentje z vseh koncev Slovenije pa sodelujejo na poletnih ustvarjalnih delavnicah. V društvu organizirajo vodene ogled vinograda Vitis Vitae in pokušino vin članov društva v mali vinoteki društva in strokovna srečanja.

Jože Gabor

Nataša Juhnov

Med trgatevijo pri vsakem trsu izmerijo količino in kakovost grozdja.

Obiskovalci so se po delu v vinogradu okrepčali tudi z bogračem.

Na prireditvi so zapele tudi Filovske pevke, o vinu in grozdju pa je spregovoril Jože Gutman mlajši.

Metka Recek
iz Rogašovec
delam kot učiteljica
razrednega pouka
na Osnovni šoli Grad.

Tokrat me je pot zanesla v Mongolijo. O izbiri poti nisem bila v dilemi, tudi kovanca nisem vrgla. Želela sem videti Mongolijo zdaj, ko se tam še ne tare turistov in popotnikov, doživeti jo sedaj, še neokrnjeno, divjo, s prijaznimi ljudmi. Ni mi žal, vrnila sem se s spomini, najdragocenejšim, kar hranimo globoko v sebi. V njih je vse, kar smo doživeli.

Konji so poleg kamel največje bogastvo nomadov.

Otroci že od malih nog skrbijo, da je v geru voda.

Deklica v geru se ni dala motiti.

Mongolska prestolnica - Ulan Bator

Mongolska družina pri striženju ovac

Puščava ima nešteto obrazov.

Majhna dama pred gerom

Mongolija -

Nekoč pred davnimi časi se je v nomadskem šotoru na ozemlju med današnjo Sibirijo in Kitajsko rodil deček, ki so mu dali ime Temudžin. Že kot deček je bil neustrašen in vedeli so, da bo postal odličen bojevnik. Svojo bojevitost je prvič pokazal že kot štirinajstleten deček, ko je hladnokrvno umoril mlajšega polbrata. Z dopolnjenimi dvajsetimi leti je prevzel poveljarstvo nad svojim plemenom.

Kmalu mu je uspelo združiti vojskujoča se plemena in leta 1189 so ga poglavarji izvolili za Džingiskana, kar v mongolskem pomeni »kralj vesolja, univerzuma«. Da bi podeljeno ime upravičil, je vojsko povedel v osvajanje novih ozemelj. Uspelo mu je ustvariti največji imperij, kar ga je videl svet. Segal je od našnjega Pekinga na vzhodu pa vse do Črnega morja na zahodu.

Danes Mongolija ni tako obsežna, čeprav je velika za tri Francije, pa tudi njena vloga v svetu je ena stranskih. Vendar pa lahko Džingiskana srečate na vsakem koraku. Prestični hotel Ulan Batorju nosi njegovo ime, lahko si privoščite Džingis vodko, se osvežite z Džingis pivom, račun pa poravnate z bankovci. Njih krasi njegova podoba. Po njem so poimenovani hribi, zanje mongolska pop skupina, upodobljen je na risbah, ki jih prodajajo ob cesti, in njegove podobe visijo po restavracijah. Za Mongole je še vedno junak, čeprav je rušil mesta in so njegovi vojščaki sejali smrti, kamor koli so prišli. Poleg pestre zgodovine ima dežela marsikaj ponuditi. Predvsem je to zaenkrat še neokrnjena narava, svet tajge, stepe, polpuščave in puščave. Nebo nad pokrajino, po kateri so postavljeni nomadski šotori ali geri, jim pravijo v Mongoliji, je kristalno čisto. Država je ena najčistih na svetu, v kateri se je nomadski način življenja ohranil skoraj nespremenjen do danes.

Ulan Bator

Po šesturnem poletu iz Moskve se znajdeš v mongolski prestolnici Ulan Bator. Mesto spominja na zanamarijevo sovjetsko mesto, na obrobju pa lahko še vedno vidimo gore pa tudi lesene hišice. Zanimiv je osrednji trg z velikim spomenikom narodnemu junaku Sukbatarju. Mesto zaznamujejo veliki ruski socialistični hoteli in spomeniki rusko-mongolskemu prijateljstvu. Arheologi iz Evrope blizu porušenih ali delno porušeni templjev raziskujejo preteklost. Zelenja je malo, kar je zaradi so neurejene. Stanovanjski bloki so skoraj vsi enaki, zato učinkujejo dolgočasno. Njihovo sivkasto belino še bolj poudarja sajasta črnina, ki prihaja iz tovarniških dimnikov. Ko se človek sprehodi po mestu, se mu zdi, da so ga gradili brez načrta.

O cestah in ljudeh

Cest praktično ni. Podobne so našim najslabšim kolovozom. Asfalta je malo, le okoli mest. Takoj ko zapustimo prestolnico, se znajdemo na deželi, kjer cesta preide v prašen makadamski tapec v kolovoz. Preživeti šest dni v starih ruskih kombijih na pravih luknjastih cestah, pa še brez klime seveda, je res pustolovščina. Premetavalo nas je po kombiju tako, da je sotrpinka v kombiju in moja »cimra« v geru duhovito pripomnila, da na takšno domo ni pustila odlitka svoje postave, da bi jo po vrnitvi lahko zopet sestavili. Kar strinjali smo se z njo, da po vsem tresenju na poti po Gobiju ni nič več na svojem mestu. Naša šoferja pa sta bila na cestami kar zadovoljna, med takšno vožnjo sta uživala in vsi sta si privoščila še dirke po puščavi. Posledica takšne vožnje so bili postanki zaradi počene gume. In teh je bilo kar nekaj. Tudi Mongoli so smejoče se ljudstvo. Nenehno se smehljajo, ne samo z usti, smeh imajo pravzaprav na licih. In menjava gume, drugo v enem popoldnevu, so sprejeli z nasmehom. Tudi srečni puščave Gobi, ko smo se prestrašeno spraševali, kako bodo prišli

dežela konj in nomadov

do rezervnih delov, so po nekakšnem čudežu uredili, spet z nasmehom. Naša vodnica Nomi nas je prepričevala, da vedno tako. Njihova filozofija je preprosta - zaradi problemov si ni treba beliti glave. Če v težave, jih je treba rešiti, če pa jih ne moreš, se pa itak nima smisla obremenjevati z njimi. Včasih pa si pri reševanju težav vseeno pomagajo tudi z vodko ali airagom (fermentirani kobiljim mlekom). Kot je bilo videti, si na takšen način kar prevečkrat pomagajo, zato jim tudi dalajlama, ki je bil pred leti na obisku v Mongoliji (prebivalci so večinoma budisti), blagohotno svetoval, da naj pijejo več mleka in manj vodke. A takšen nasvet je težko vzeti zares, kajti življenje v puščavi je trdo - neznosna vročina poleti, zasnežene planjave, strupen leden veter pozimi. Razmere, v katerih živijo le najbolj vzdržljivi. Kdo bi jim potem predlagal, če si z vodko ali airagom hočejo narediti življenje prijaznejše?

Mongoli so zelo gostoljubni in družabni. Puščava Gobi je čudovita, slikovita, a tudi nevarna, kruta in samotna. Prav zato ljudje potrebujejo po družanju, kajti od tega je odvisen tudi njihov obstoj. Človek sam v njej ne preživi, zato nikjer ni videti gera, ki bi sam stal v puščavi. Vedno sta vsaj dva ali trije. Tako živijo skupaj člani ene družine: v enem najstarejša generacija, v drugem oče in mati z neporočenimi otroki in v tretjem mlada generacija. Takšen način življenja je samoumeven. Mongoliji ni domov za ostarele. Ostareli do življenja ostanejo člani družine. Njihova

le ogromne prazgodovinske živali. Dokaz o tem je našel v dvajsetih letih prejšnjega stoletja raziskovalec Roy Chapman Andrews. V puščavi je izkopal okostja dinosavrov pa tudi cela gnezda dinosavrovih jajc. Vse skupaj danes hranijo v naravoslovnem muzeju v Ulan Batorju.

Puščava je očarljiva, predvsem so barve tiste, ki navdušijo. Manj navdušujoče pa je, da ob poti ni stranišč.

Bili so dnevi, ko smo se ure in ure vozili po pokrajini, ki je ravna, do koder sega pogled, in v njej ni niti grmčka. Rešitev - seveda se najde tudi za tak problem.

Mongoli in konji

Po nekaterih virih naj bi bilo konj več kot prebivalcev. Pravijo, da se Mongoli rodijo in umrejo na konjih. S tem seveda še poudarijo pomen, ki ga imajo konji v njihovem življenju. Poleg dotrajanih ruskih tovornjakov so konji v Mongoliji še vedno osnovno prometno sredstvo. Dežela je verjetno ena zadnjih, kjer razdaljo med kraji še vedno merijo v dnevih jeze. Mongolski konji so manjši, na kratkih nogah, glava je v primerjavi s telesom velika, imajo gosto grivo in čvrsta kopita. Mongoli konj ne podkujejo. Konjem tudi ne dajejo imen, pač pa jih poimenujejo po barvah. Triletné otroke posadijo na konja, tako znajo verjetno prej jahati kot dobro hoditi. Zanimivo je tudi, da Mongoli večinoma jahajo stoje. Tudi Džingis Kan je večinoma svojega življenja preživel na konjskem hrbtu, umrl pa za posledicami poškodb, ker je padel s konja.

Ponosen potomec Džingiskana v sedlu

Nomadi

Polovica vseh Mongolov je nomadov. Družina se zaradi iskanja hrane za svojo čredo seli po deželi. Tam ni nihče lastnik zemlje. Posamezne družine se vedno vračajo na isto ozemlje. Čeprav niso lastniki zemlje, ne velja pravilo, da kdor prvi pride, prvi pase. Bolj kakor mi se zavedajo, da smo samo gostje na tem svetu, in naravo cenijo bolj kot kar koli. Ko pride čas selitve, podrejo svoj ger, ga naložijo na kamele ali konje in se odpravijo na pot. Svoje novo bivališče postavijo vedno v bližini vode.

Pred leti se je država odločila, da bo nomadom podarila zemljo. Toda kaj kmalu so ugotovili, da je ljudem nemogoče razložiti, zakaj po tisočih letih zemlja, trava, voda niso več njihova skupna last. Zamisel so opustili in sedaj spodbujajo njihov način življenja. Nomadsko življenje je samozadostno in izkazalo se je, da ljudje najlažje preživijo na način, ki jih je ohranjal skozi tisočletja. Mongoli so otroci narave in metode, ki so jim jih vsiljevali najprej Sovjeti, sedaj pa podobno počneta kapitalizem in prosti trg, jim niso pisane na kožo.

Pred nekaj leti je deželo prizadela katastrofalna suša, pozimi pa še hud mraz. Nekatere družine so izgubile cele črede. Država jim je sicer skušala pomagati, toda veliko nomadov se je odločilo poiskati srečo v mestih.

Džingiskanov imperij na spomeniku v Karakorumu

Ger

Mongolski geri so okrogli, zgrajeni iz lesene konstrukcije. Vrata so lesena, pobarvana z živimi barvami in vedno obrnjena proti jugu. Na ogrodje napnejo več plasti platna. Med zunanjo in notranjo plastjo platna je debela plast ovčje preje, ki je odličan izolator. Kuhajo v peči sredi gera, od koder sega, dimnik proti vrhu, kjer je odprtina (poleti zračnik). V vročih mesecih se plasti dvignejo za nekaj deset centimetrov od tal, kar povzroča preprih in notranji prostor je hladen. V puščavi, kjer ni lesa, kurijo s posušeniimi živalskimi iztrebki.

Tla prekrivajo debele preproge. Ob steni šotora stojijo postelje in lesene skrinje, v katere spravljajo obleko in druge potrebščine. Nasproti vhoda je majhen oltarček s sliko dalajlame. Znotraj gera veljajo posebna pravila obnašanja, vendar so popotniku spodrseljaji oproščeni. Mongolski običaji zahtevajo, da je vsak, ki poteka na vrata gera, gostoljubno sprejet.

Zato se tudi nismo preveč čudili, ko nam je upravnik tabora, kljub rezervaciji gerov, rekel: »Vaše gere sem oddal gostom, ki so šli 'slučajno' mimo.« In ni nam preostalo drugega, kot da smo si poiskali drug tabor.

Tabor gerov ponuja osnovno udobje, kjer lahko počivaš po naporni vožnji po puščavi. Spanje v geru je posebno doživetje. Zvoki puščave in veter, ki buta v platno ter trese ger, te zazibljejo v spanje. Veliko narodov je gradilo in še gradi okrogla bivališča. Po nekaterih teorijah naj bi bilo to zato, ker se v takšnih bivališčih človek počuti kakor embrij v maternici, varno in zaščiteno. Kmalu se navadiš tudi na ogromne kobilice, ki skačejo vsepovsod, na žuželke, pa tudi žabic se več ne prestrašiš.

Nekega jutra sem ugotovila, da je moj čevljev poln oreščkov. Krivce smo našli še isti dopoldan, ko smo na poti v kanjon Yol videli na stotine živali, podobne hrčkom. Ponoči si je torej ta nepovabljeni gost iz moje odprte potovalne torbe, v kateri je bila vrečka z oreščki, nanosil zalogo za zimo kar v moj čevljev. Tako smo do konca potovanja ostali brez »dodatnih« vitaminov. Po nekaj dneh pa sem ugotovila, da hrček tisto noč ni bil sam. Družbo mu je delala še miška, ki je v mojem puloverju in majicah pustila sledi v obliki lukenj.

To je le ena od drobnih vsakdanjih stvari, ki so naredile potovanje nepozabno. Najbolj pa se mi je vtisnil v spomin pogled na modro modro nebo in obraze ljudi, ti namreč izžarevajo nepopisno srečo. Bajarlalaa - hvala, Mongolija.

Ger in živina - premoženje nomadov

Prebivalci v življenjskih izkušnjah, ki jih prenašajo na mlajše rodove. Očelovalne zemlje je le kakšen odstotek tega ozemlja. Ljudje se preživljajo predvsem s črno govedarstvom. To se vidi tudi na njihovih mizah. Način prehrane se vidi predvsem na zunanosti gers, ki so po večini krepkejša postave.

Puščava Gobi

V kitajski jeziku skupini Gobi pomeni »obsega kar tretjino vsega ozemlja Mongolije. V njej naj bi bilo kar trideset tipov puščav. To ni kraj za lagodno življenje. V puščavi vedno je treba iskati vodo, paša je težavna, puščava daje zavetje redkim živalskim vrstam, pticam, antilopam, divjim oslom, posebnim vrstam medvedov, avtohtonim mongolskim konjem in čredam kamel. Prav te vrste so poleg konjev seveda, zaslužne za to, da puščavo vedno vztrajajo in preživijo v puščavi. Človek v puščavi je bilo pred milijoni let brez kmetijske in gozdne vegetacije, v katerem so prebiva-

Tabor v pogorju Khogno Khan

Najbolj priljubljen šport so konjske dirke. V sedlu so otroci do dvanaajstega leta, ker so najlažji. Zmagovalec seveda dobi nagrado - kaj drugega kot konja.

V Mongoliji so doma tudi zadnji pravi divji konji na svetu - przewalskijevi konji.

Tako se je na ulicah Ulan Batorja po letu 2000 povečalo število brezdomcev, beračev in nepreskrbljenih otrok.

Število nomadov upada, vzrok je v mladih. Ko ti spoznajo življenje v mestu, se pogosto tudi odločijo zanj.

Kifli Bayanzag in Flaming, kjer so našli okostja dinosavrov.

Bazaltne formacije v pogorju Baga Gazriin Chuluu

Ovoo - ostanek šamanizma, trikrat ga obhodiš in najvržeš tri kamenčke za srečo.

Zvezda No1

Ideja navsezadnje niti ni tako slaba. Gospodu sva predstavili nov Vestnikov projekt (ki zaenkrat sicer še ni v nobenem programskem načrtu, a nikoli se ne ve) fotostrip. Z Majo sva torej smuknili v kožo skavtinj, iskalk talentov, potencialnih igralcev našega fotostripa. Njihova naloga bi bila sila enostavna. V hipu bi se morali odločiti za sodelovanje, nama zaupati osebne podatke in – hop – že bi bili na pol poti do zvezd ... (vsaj tako sva si vso stvar zamislili). A gospod žal ni imel časa, naju je pa opogumil, da sva nadaljevali s »skavtanjem«.

Zvezda No2

Avtobusna postaja je vedno polna mladih. In ravno te sva iskali. Fant, ki je s svojo družbo čakal avtobus, naju je prav prijetno presenetil. Videti je bilo, da ga najina ponudba kar mika, ob spodbujanju prijateljev pa se je celo toliko opogumil, da je po naših navodilih z obrazno mimiko interpretiral nekaj svojih občutij. Bravoi! Kaj je medtem delal naš fotograf, ne vem, na ogled pa vam dajemo prav simpatično sličico, ki bi bila lahko interpretacija ... veselja, kaj pa drugega?!

Začelo se je pravo jesensko vreme. Pločniki so nastlani s porumenelim listjem, po katerem kapljajo velike dežne kaplje. Mi pa vse bolj zapadamo v jesensko brezvoljnost in melanholijo. Le zakaj, ko pa je barvita jesen tako lepa?!

Da bi vas malo potegnili iz sezone utrujenosti in da bi pregnali mrke izraze na vaših licih, sva se z Majo odločili, da vas tokrat presenetiva in razveseliva kar na soboških ulicah.

O najinem uspehu pa naj spregovorijo vaši obrazi. Danes ste zvezde prav vi!

Zvezdi No3 in No4

Le kdo si ne želi svoje slike v časopisu? Se najdejo tudi taki. Mladenič in mladenka sta naju odslovila z istimi besedami. Da ju trenutno to pač ne zanima. Vseeno pa sta dovolila, da objavimo njuni fotografiji. Tako ali drugače, hvala vama, danes sta tudi vidva del našega »xvezdolova«!

Zvezda No5

Naleteli sva na izredno fotogenično dekle, ki se je, kot večina najstnic, ob najini ponudbi najbrž že videla na rdeči preprogi. Zakaj pa ne? Sanjati je lepo, še lepše pa je, če se ti sanje uresničijo. Če bomo morebiti kdaj res realizirali naš domišljijaki projekt, te pa zagotovo poiščemo!

Zvezdi No6 in No7

Vsi sodelujoči v tokratni akciji ste mi popestrili dan. Upam, da sva tudi midve vam pričarali nasmeške na ustnice in da s ponosom zrete v svoje fotografije na tej strani. Pokažite jih še prijateljem.

In nikoli ne pozabite, da je vsak glavna zvezda svojega filma. Ta pa je lahko prav takšen, kot si sami želite. Verjemite mi, vedno se splača potruditi za stvari, ki si jih resnično želite, pa naj se drugim zdijo še tako smešne. Naj bodo vaši filmi drugačni in nekaj posebnega. Vem, da vam bo uspelo!

Pa še tokratna najmlajša kandidata. Maja je v primeru sodelovanja obljubila kup lepih deklet in dobro zabavo. Povejte, fantje, bi se takšni ponudbi sploh lahko uprli?

Vsak lahko postane v življenju tisto, kar si želi, pravijo, toda kako na poklicni poti postati tisto, kar si želiš, če ne veš, kaj si želiš. O poklicu, ki ga bomo opravljali v življenju, je treba sprejemati odločitve zgodaj. V letih, ko znajo misli radovedno begati, saj je to najbolj buren čas odrasčanja. In da bi osnovnošolcem olajšali odločitve, so v Murski Soboti pripravili dneve radovednosti, ki jih organizira društvo Kibla, okroglo mizo pa je vodila Lidija. Srednješolci so osnovnošolcem iz prve roke pripovedovali o šolah, zahtevah, razpoloženju in še čem, kar jih čaka. Šole so predstavljali Sabina iz Srednje kmetijske šole Rakičan, Jasmina, Staša in Maja iz Gimnazije Murska Sobota, Matej s športnega oddelka gimnazije, Uroš, Laura in Anja iz Srednje zdravstvene šole Rakičan ter Barbara, Tanja in Maja iz Ekonomske šole.

V šolo vstopaš, da se potrudiš

Temeljno vprašanje je bilo, kakaj ste izbrali prav to šolo?

Uroš: Za gimnazijo se odločiš, ko veš, kaj bi rad, da splošno znanje dobro osnovo za nadaljnji študij. **Jasmina:** Za kmetijsko šolo sem se odločila, ker imamo doma kmetijo, me narava in študij želimo nadaljevati na tem področju. **Uroš:** Rad delam z ljudmi in jim pomagam, zato sem se odločil za zdravstveno šolo. **Tanja:** Nisem vedela, kam naj se grem, ekonomska se mi je zdela dobra osnova. **Matej:** Športna gimnazija je primerna za tiste, ki se aktivno ukvarjajo s športom, redno trenirajo in hodijo na tekmovanja.

Kaj pa pričakovanja? **Uroš:** Ne smes imeti prevelikih idealov, ampak ni ravno najbolj navdušujoč, če v šolo stopaš zato, da se potruditi. **Matej:** Je povedala Staša. Vsaka šola vzame veliko časa, a moraš biti discipliniran in potem ti ostane čas tudi za druge dejavnosti. Vsi so se strinjali, da na prve dni v šoli

nimajo najlepših spominov. »Malo si zmeden, marsikomu je kot nočna mora, kako najti prave učilnice. Tisti iz višjih letnikov se radi pošalijo na ta račun in pošljejo fazane v drugo smer. A se hitro navadiš.«

Ali se na šoli spleča špricati

Vsi skupaj so ugotovili, da se ne spleča špricati. **Športna gimnazija:** Za osem neupravičenih ur dobiš usni opomin, pri 30 te izključijo. Če špricaš kontrolke in spraševanje, dobiš naslednjič težja vprašanja ali te profesorji zafrkavajo.

Gimnazija: Kdor veliko šprica, ima v znanju luknjo, to pa je težko nadomestiti in pogosto se zgodi, da taki na koncu šole ne zvožijo.

Ekonomska: Pri nas so nekoč veliko špricali, danes je drugače. Profesorji se do tistega, ki šprica, drugače obnašajo.

Zdravstvena: Kdor ni v 85 odstotkih udeležen pri pouku, zagovarja snov celotne konference pred komisijo. Delovno prakso pa moraš opraviti stoodstotno, nadomešča se ob sobotah.

Uroš, Srednja zdravstvena šola: Če rad delaš z ljudmi, je zdravstvena šola dobra izbira.

Sabina, Srednja kmetijska šola: Pri nas imamo toplo malico, ki jo skuhamo iz naših pridelkov.

Tanja in Maja, Ekonomska šola: Pri nas se je nekoč veliko špricalo, sedaj pa dijaki ugotavljajo, da se ne spleča.

Staša in Maja iz Gimnazije, Matej iz športnega oddelka Gimnazije: Za gimnazijo se odločiš, ko ne veš točno, kaj bi rad, če se resno ukvarjaš s športom, pa je primernejša športna gimnazija.

Kako so organizirane malice

Ekonomska: Mi imamo menzo, dijaki pa lahko tam dobijo hrano tudi na bone.

Gimnazija: Slabost je, da nimamo organiziranih kosil, skuhamo le tople malice, toda kdo lahko ob 9.30 je juho in zrezke. Imamo pa dva ponudnika s hitro prehrano.

Športna gimnazija: V glavnem odmoru je taka gneča, da težko prideš do malice in jo pravočasno poješ. Zato jih večina je sendviče.

Kmetijska: Mi imamo kuhinjo in je hrana pripravljena iz naših pridelkov, vmes pa so tudi konzerve.

Zdravstvena: Imamo menzo in

možnost toplega obroka, hodimo pa tudi v pekarno.

Ekonomska: Dopoldan je glavni odmor dolg le 15 minut, to pa je premalo, da bi lahko kaj pojedli.

Pet Gabrovih dni za učenje

Teh pet dni je ponavadi namenjenih dijakom, da jih skupaj s starši izkoristijo za počitnice. Vendar te dni po pripovedovanju dijakov bolj redko izkoristijo v te namene. Priznali so, da jih večina porabi za učenje, še posebno pred zaključevanjem ocen. Ne smeš pa proste dni vzeti zadnja dva tedna pouka in ne sme hkrati manjkati četrtna dijakov iz razreda.

A. Nana Rituper Rodež

Mislim nate!

Ne mine dan, ne mine noč, da se ne bi spomnila nate. Nate se spomnim, ko mi gre dobro in sem vesela, takrat bi tako rada delila svoje veselje s tabo. In vem, da bi bil tudi ti vesel z mano. Nate se spomnim, ko mi gre kaj narobe, ko sem žalostna. Tako rada bi s tabo delila svoje skrbi, saj si bil edini, ki si me znal vedno poslušati in za vsako, še tako neprijetno stvar najti pravo tolažilno besedo. Ob tebi sem se vedno počutila varno in moje veselje je bilo še večje in moja žalost je bila manjša. Vedno sem ti bila za to hvaležna, ampak od takrat vsak dan, ko te ni, to še bolj cenim in te vsak dan bolj pogrešam. B.

Vaša čustva

Ker »Imam problem«, se ga moram naučiti reševati

Čas odrasčanja je eden od najbolj razburljivih obdobij v življenju. Takrat je naše dojemanje, učenje, privajanje, vključevanje, okolje najintenzivnejše in najbolj čudnega, če se mladi soočajo s stresnih situacijah. Ko se soočamo s svojimi problemi, največkrat poiščemo pri družinskih članih, prijateljih, morda pri celotni skupini ali celo v svetovalnih službah. Včasih pa imamo mladi občutek, da nimamo nikogar, ki bi nas poslušal in komu bi lahko povedali svoje težave. Takrat dobiš problem veliko večje oči, saj ti nam zdi še toliko bolj težavna.

Tega se dobro žaveda Katica Mladenovič, univ. dipl. prof. pedagogike in sociologije. Po njenem mnenju imajo mladi v regiji premalo priložnosti, kjer bi lahko izražali svoje mnenje, opozarjali na svoje težave in se z njimi tudi spoprijemali. V ta namen začenja s serijo javnih tribun z naslovom Imam problem. Vsaka debata bo tudi posneta in v obliki pogovorne oddaje predvajana na lokalni televiziji Studio AS.

V debati bodo vsakič različno misleči mladi na eni ter starejši - starši, strokovnjaki, učitelji in vsi drugi, ki jih težave zadevajo - na drugi strani. S pogovorom se problem izpostavi, natančneje in tudi strokovno opredeli ter spozna, nato pa se s skupnimi

močmi išče prave smeri za reševanje.

Mladenovičeva poudarja, da je pomembno, da se začnemo pogovarjati, debatirati in se naučiti težave konstruktivno reševati v sklopu družine ali kakšne druge pripadajoče skupine. Teoretično znanje, ki ga mladostniki pridobijo v procesu izobraževanja, še zdaleč ni dovolj. Tako je njen cilj predstaviti mladim najbolj primerno pot za reševanje njihovih problemov, vse od opredeljevanja vzrokov, povzročiteljev, vrednotenja z različnih zornih kotov, vzpostavljanja medgeneracijskega dialoga in konstruktivne komunikacije nasploh pa do zvišanje lastnega praga tolerance, strpnosti do drugačnosti ter iskanja

strokovne pomoči in načinov pravičnega spoprijemanja s težavami.

Prva javna tribuna s podnaslovom Učitelj, starši, učenec - vojna ali mir? je bila posvečena konfliktnim situacijam, do katerih prihaja v medsebojnih odnosih v šoli in doma. V posrečenem uvodu so mladi predstavili potek ene od tistih šolskih učnih ur, ki niso ravno po godu učiteljem, saj učence zanima vse drugo kot Pitagorov izrek, metamorfne kamnine, propad rimskega imperija ali sklanjanje posebej zapletenih samostalnikov. V nadaljevanju je sledila zanimiva debata na temo odnosov med učitelji, sošolci in starši.

Ugotavljali smo, zakaj pride do konfliktnih situacij, in izmenjali

Vaše pesmi

Sanje

V tistem tistem jutru
slišim tvoj šepet,
tvoj obraz, tvoje oči.
Čutim dotik tvojih rok,
tvoj poljub.
V tistem jutru sem sanjala,
da si tu. Rekel si:
Večno te bom ljubil.
Za hip sem verejela v večnost.
Tistega dne,
ob svetlečem soncu na nebu,
ob težkih korakih,
sem spoznala, da sanjam,
kajti tebe ne bo nazaj.

Sonček

Rada bi

Rada bi bila tvoj medvedek,
ki ga pestuješ,
preden zaspiš, rada bi bila luna,
svoje zvezde bi ti poklonila,
se na tvoje okno naslonila.
Rada bi bila sonce,
z žarkom poljubila bi ti ustnice,
veselje, toplino bi ti vnesla v srce.
Rada bi bila tvoja senca,
vsepovsod bi te spremljala,
bila bi nerazdružljiva prijateljica.
Rada bi ti nekaj pomenila.
Naj v srcu tvojem zacveti
že dolgo pričakovana pomlad
in povej mi, da imaš me rad.

Sonja

Tebi, ki te ljubi

Ljubim te, in to ni greh,
če z vsem srcem ljubiš me tudi ti.
Ljubim te, rada te imam,
ločiti od tebe se nočem in ne znam,
in ljubim te, odkar te poznam.
Od takrat mi srce zate gori,
vedno znova si po tistem želi,
da nikoli te ne izgubi.
Upam, da midva
še mnogo skupaj bova preživela,
se ljubila in lepo imela
in drug drugega za vedno objela.

Malena

Katica Mladenovič, univ. dipl. prof. pedagogike in sociologije, začenja serijo javnih tribun na temo Imam problem, kjer bodo lahko mladi debatirali o svojih težavah in skupaj iskali rešitve.

nekaj lastnih izkušenj pri reševanju le-teh. Voditeljica je tudi predstavila način za reševanje problemov, sprejemljiv za obe strani, tako učence kot pedagoge in starše.

Iztok Štefanec

Geza Erniša, škof Evangeličanske cerkve v Sloveniji

Luč sveta sem zagledal 1. 2. 1952 v Tešanovcih staršema Jožetu in Gizeli Erniša. Otroška in mladostna leta, ki so bila polna razigranosti, igranja nogometa, ribarjenja, dela na polju (še posebej rad sem oral, seveda s kravami), sem delil še z bratom Jožetom in mnogimi vrstniki, s katerimi smo marsikaj ušpicili. Bitke med »kavboji in Indijanci«, med »partizani in Nemci« in še marsikaj drugega so bile naša vsakdanjost. Naša doba je bila še na neki način doba kovaštva, kajti v vasi je bil v začetku šestdesetih samo en televizor in veliko je bilo žalosti in tudi solza, če se je ta pokvaril.

Toda z minevajočimi leti in po končani osemletki je sledila srednja šola v Novem Sadu. Daleč od doma, še mlad, smrt očeta pri njegovih 46 letih, zidanje hiše in mamino delo v tujini – vse to je v mnogočem zaznamovalo moje življenje in mojo odločitev za študij teologije na fakulteti v Bratislavi na Slovaškem in deloma v Erlangenu v Nemčiji.

Po uspešno končanem študiju, poroki z izvoljenko Ruženo in rojstvu sina Branka je nato sledilo enoletno služenje vojaškega roka v JLA v Črnomlju. Po mojem mnenju in mnenju večine oficirjev sem bil dober vojak, toda zaradi jezika in »nepravega izražanja« je bilo tudi nekaj dni zapora.

Nato prvo delovno mesto. Najprej kaplan v Murski Soboti pri tedanjem seniorju g. Novaku in nato mesto rednega duhovnika v Gornjih Slavečih, ki so meni in moji ženi, po rodu Slovakini, ostali v trajnem spominu. Tam sta se rodila sin Aleksander, zdaj že tudi duhovnik oz. kaplan, in hčerka Petra. Zidanje župnišča, generalna obnova cerkve,

To je on

Zgodba z naslovnice

nabava novih orgel in še marsikaj drugega so projekti v Gornjih Slavečih, ki jih ne bom nikoli pozabil. In mnogi dobri ljudje, ki so nas sprejeli s toplimi in odprtimi rokami.

Sledila je izvolitev za seniorja Evangeličanske cerkve na Slovenskem. Življenja korak nas je popeljal v Moravice Toplice. Nova župnija, čeprav moja domača matična, in cerkev, v kateri sem bil pred mnogimi leti krščen, in konfirman in ordiniran za duhovnika, vse to je prineslo mnogo novosti. Moja žena še do danes ne more pozabiti Gornjih Slaveč in mislim, da mi še tudi danes ni do konca »odpuščila«, da smo od tam odšli.

Toda življenje je terjalo svoje. Izvolitev za škofa je prinesla še več obveznosti, ki jih rad opravljam, toda vedno več jih je. Včasih preveč. Mnogim sem hvaležen za pomoč, družinski sodelavcem, prijateljem. Razpoznavnost Evangeličanske cerkve na Slovenskem in želja, da bi jo ljudje spoštovali, se z njo identificirali, jo podpirali, njena odprtost v svet in življenje, njena ekumenska naravnost so moji veliki življenjski projekti. Upam, da bom z njimi uspel. Upam in si želim, da bom ob mojem delu lahko več časa posvetil svoji družini in tudi mojemu hobiju – obdelovati »maihov vinograd« in v družbi sodelavcev, prijateljev in članov evropskega reda viteзов vina, katerega član sem, preživeti malo več časa.

Toda čas je minljivo blago in rok trajanja ni več. Tuzemeljskost se enkrat konča. Toda upam in verujem, da bo meni in mojim, ki jih imam rad, in vsem ljudem dobre volje, ki se trudijo za lepše življenje ter humanejšo sodanost in prihodnost, dobri božji duh naklonjen.

Zgodbe

Ki jih piše
Življenje

Gusti bači ali stric doktor

Tako kličejo doktorja Gustava Fodorja, pediatra iz Lendave, njegovi mali prijatelji. Polni zaupanja mu dovolijo, da posluša njihove mlade srčke in jih tolaži – s toplo besedo in prijaznim nasmehom, skoraj tako širokim, kot je njegova rodna Vojvodina. Zapustil jo je kot srednješolec in se nikoli več vrnil. Lendava je postala njegov dom, obiski v Vojvodini pa nostalgija minulega časa. Tam živi njegov najboljši prijatelj – oče, ki je »kriv«, da bolj kot zemljo spoštuje ljudi.

»Zemlje ne boš 'roval'«

»Rad se spominjam svojega otroštva, očetove ljubezni in pozornosti,« pripoveduje. »Tudi hudih časov, ko ni bilo denarja za najnujnejše, in smo preživeli, sam ne vem, kako. Zato ni čudno, da mi je oče vedno govoril, da zemlje ne bom 'roval', da bo, dokler bo dihal in lahko delal, naredil vse, da bom postal nekdo.«

Mlademu Gustiju je to ustrezalo. Priden v šoli in radoveden, kot je bil, je razmišljal, da bo postal profesor športa in madžarščine. Zasukalo pa se je drugače. Namesto gimnazije je moral obiskovati srednjo medicinsko šolo, ki mu je po štirih letih lahko dala tudi poklic, kruh.

Danes ...

Toda to ni bilo dovolj, preveč uka željan je bil, da bi se ne odločil za nadaljevanje študija medicine.

Priložnost se je ponudila na Madžarskem, kjer je bilo bistveno ceneje študirati kot doma. Uspešno je opravil sprejemne izpite in se znašel na medicinski fakulteti v Pečuju.

Usodno srečanje

Zgodilo se je v avli fakultete že prvi dan. »Zgubljen sem iskal na oglasni deski kakšno koristno informacijo, ko pristopi še en zgubljen kolega,« se smeje spominja. »Že od daleč se je videlo, da sva oba bruca. Lepo zlikana obleka, samozavesten in radoveden, a hkrati negotov pogled ni puščal dvoma. Ugotovila sva, da sva oba iz Jugoslavije in da sva naj tej fakulteti v Pečuju pravzaprav pomotoma. Jaz, bruc zdravnik, bi moral biti v Szegedu, in on, bruc zobozdravnik, v Budimpešti. Slednji ni bil nihče drug kot Mihael Šimonka, Lendavčan, danes zobozdravnik s svojo ambulanto v Radencih.«

Pomota gor, pomota dol, oba sta ostala v Pečuju in postala velika prijatelja. V dobrem in slabem, kot se rado pravi, sta previharila študentska leta in drug za drugim, z diplomo pod pazduho, tudi odšla v Lendavo.

Štipendija

»Najino prijateljstvo je bilo tisto, ki me je pripeljalo v Lendavo. Prav on je bil tisti, ki mi je pomagal, da sem v četrtem letniku dobil štipendijo Pomurskega zdravstvenega centra in s tem obvezo, da jo tukaj tudi odslužim. Hvaležnost je mnogo preskromna beseda za občutke, ki so me prevečevali, ko sem prvič v življenju dobil svoj denar in ko je preživetje iz meseca v mesec postalo brezskrbno.«

Čeprav so bile takrat moje želje in ambicije drugačne – želel sem specializirati ginekologijo in se vrniti domov –, je kruta resničnost stvari obrnila drugače. Danes vem, da je prav tako, kot se je zgodilo, in da je res tisto, da se v vsaki hudi situaciji najde tudi nekaj dobrega. S ponujeno štipendijo sem v roku končal študij in prišel v Lendavo. Dve leti za menoj tudi žena Katalin, ki je prav tako dobila štipendijo Pomurskega zdravstvenega centra. Tu sva še danes – skupaj s sinovoma in številnimi prijatelji.«

... in nekoč.

Gospod doktor – kje pa!

Doktor Fodor je prepričan, da je naslavljanje za uspešno in prijazno zdravljenje odveč. »Moji mali pacienti me kličejo Gusti bači ali stric doktor – kakor kdo »propoveduje«.« At tem je tudi razlika med zasebno prakso in javnimi ustanovami.

V svoji ambulanti si lahko veliko bolj »sproščen, delo si organiziraš po svoje, odnosi s sodelavci so drugačni, pristnejši, to pa se dobro pozna tudi pri naših storišnih. Moram reči, da mi je lepo.«

Uživam v svoji družini, delu, okolju in prijateljih, ki me obdajajo. Tisti časi, ko sem še razmišljal, zakaj nisem odpotoval še štiristo kilometrov dalje od Lendave, v boljši svet na zahod, so zgodovina. Splačalo se je vztrajati se po padcih pobrati in iti naprej.«

Gustav Fodor – široko vojvodinsko srce, odprto za male in velike prijatelje.

R. Fodor

Kdo pa so ti mladi fantje?

Kančevska osemletka

Za vas Kančevci ali Sveti Benedikt pri Križevcih je malo znano, da je tem kraju v letih med 1763-1804 poučeval kaplan in prvi prekmurski katoliški pisatelj Mikloš Kančev. Poučeval je v zasebni hiši. Šele leta 1840 so krajani leseno šolsko poslopje in ga 1865. prekrili z opeko. Leta 1910, ki so jo postavili leta 1910, stoji še danes, vendar v

razredih so imeli predmete: slovenski jezik, branje, računstvo in geometrijo, risanje, pisanje, petje, telesna vzgoja, spoznavanje narave in družbe ter vedenje. V višjih letnikih so dobili zraven še srbohrvaški jezik, zgodovino, zemljepis, prirodopis, fiziko in kemijo. Telesna vzgoja je bila zunaj pred šolo, kjer je bilo igrišče za igre z žogo. Priljubljeni igri sta bili med dvema ognjema in gnilo jajce. Če pa vreme ni bilo primerno za telovadbo zunaj, so ostali v razredu in se učili.

Kot je zapisala Dragica Lačen, ostajajo na učilno zidano najrazličnejši spomini. Vsi učenci so bili vzorno oblečeni, dekleta v pisanih oblekicah in z lepo urejenimi lasmi. Skoraj vsak je imel na roki uro, ki so jih v tistih časih prodajali na proščenjih oziroma »bučah«. Otrokom so bile plastične ure v ponos, čeprav najčešče niso imele mehanizma.

S šolsko stavbo so povezani prijetnejši spomini, kot recimo novost za takratni čas, televizija. Ko je Jožef Pojbič zasedel učiteljsko mesto, je s seboj prinesel televizor, ki ga je imel v učilnici. Niso ga gledali čez dan med poukom, ampak zvečer, pozno v noč, tudi do polnoči, in prišli so tudi ljudje iz okoliških krajev in zrl v to novost. Črno-beli film, ki je med ljudmi požel veliko navdušenja, je bil Samorastniki.

Bojan Zadravec

njej ni več šole. Takratna šola je imela le en razred, pouk pa so uskladjali tako, da so nižji razredi obiskovali pouk dopoldne, višji pa popoldne. Polovica šolske stavbe je pripadala učitelju oziroma ravnatelju in njegovi družini. Polovica šolskega poslopja je bil učiteljev zelenjavni vrt, ko so ga med šolskimi urami pomagali obdelovati učenci, vsak v skupinah po štiri. Učitelj je imel še sadno drevje in nekaj kur. Pouk višjih razredov so ukinili leta 1961, nižjih pa leta 1966. Fotografija iz leta 1961 prikazuje tamkajšnje učilnice četrtega, petega, šestega, sedmega in osmega razreda osnovne šole ob koncu šolskega leta. Med njimi sedi ravnatelj Franc Horvat. Vseh jih je bilo 47 in približno 50 učencev nižje stopnje, ki jih ni na fotografiji.

Pouk v Kančevcih je potekal še za otroke s Kukeča, Panovec in Dragica Čarni, danes s priimkom Lačen, sedi peta z leve strani v prvi vrsti, je leta 1961 končala četrty razred in se zdaj spominja vstopa v prvi razred: »Stoji učilna hiša, pred njo je stala jablana, ta jablana je votel panj, nosi gnezdo vanj... To je ena od pesmi, ki smo se je učili osnovnošolci učili v šoli. Spomini se vračajo v leto 1957, ko sem prvič prestopila prag majhne šole z eno učilnico, ki je izžarevala veliko prijetnega razpoloženja in toplino. V učilnici mi misli begajo od veselih obrazov otrok do katedra z zeleno tablo, ki sta bila dvignjena na razred kot bi bila oder. V meni je ostal nepozaben lik Stanke Dobnik, ki je izžarevala neverjetno prijaznost in dobroto. Čeprav je bila učilnica majhna, smo učenci od prvega do četrtega razreda dopoldan. Ravnatelj šole do leta 1961 je bil Franc Horvat, ki je poučeval 2., 3. in 4. razred. Ko je Franc Horvat zapustil učilnico, ga je nadomestil Jožef Pojbič, ki je prav njegov predhodnik poučeval iste razrede. Prvi razred je poučeval drug učitelj. Učitelji so se pogosto menjavali. Višje razrede sta poučevali Marija Rakar in Jovica Perc. Eno stanovanje za učiteljsko je bilo najemniško postavljeno pri šoli pri neki Aleksandri, ki je bila po imenu Rusinja.

Le malo učiteljev, za prve štiri razrede samo dva, in ena učilnica so bili problem pri poučevanju učencev, kjer so bili štiri razredi skupaj. Na dan so imeli skupaj štiri učence, potem se pa peš napotili domov. V nižjih

VANEKOV
KOUT

No pa se je začel vrteti ringišpil. V okrogli dvorani so se najšli najboudski pa nečednejši slovinci pa tak malo za vzorec slovenk. Še prle kak se je začelo pa se je že zapelo. Ge de šeri sedo? V okrogli dvorani? Tej bi tu sideli, ovi tan. Nej ka mo mij tan sideli, pa nej tu kak ovi pravijo. Kak mij f šouli, da se idemo, prvi den ge de šeri sedo. No ka nas še čaka mo pa vidli. Če se že za stoulce štukajo. Ati je negi zvedo, ka je v toj našoj palramentarnoj dvorani 120 stoucof. Tak ka ji je tresti (30) vijska. Ka bi lejko sedo saki ge bi šcel, pa kak bi šcel.

No pa naj sidejo ge ščejo. Meni se je še bole zanimivo zdelo ka morejo poslanci pa poslanke oddati v roki enoga mejsca od nastopa nove poslanske službe popisano svoje premoženjsko stanje. Opa, zaj smo pa tu. S toga je meni jasno, ka je že prle kak so začeli delati sumimo, ka do začali na podlagi svoji položajof, kaj za sebe šušmariti. Fajn. Glavno je ka so oni si tej ka do tan sideli izbranci naroda. Narod njin zavupa, tej ka so je f službo zeli pa lekar malo menje. Zanimivo pa je kakše igrice se idejo. Jansa je kak velki zmagovalec malo pozabo ka je zaj na poziciji, pa je f svojoj staroj dobroj maniri fčasi dal še inouk šteti DESUSove glasove. Kak na Floridi, da so pred 4 lejtimi Buša volili. Tak so dugo šteli, ka je te seglij Buš gvino. No pri nas je pa DESUS

prišlo v parlament. Zaj smo pa te pri malo smešnoj plati naše aktualne politike. Predstavniki DESUSA so pri glasovanji za predsednika Državnoga zbora podprli gospoda Cukjatija. Malo san zmedeni. Najprle obtčbe, ka so po krivon prišli f parlament, zaj pa nainok velka lubezen. Nagrada je že prišla. Eden od podpredsednikof DZ-ja je grato član DESUS-a gospod Klavara. Še inok se je pokazalo ka je politika eno veliko mešetarjenje, kak na placi da se

pujceki odavlejo, pa te ga tisti lejko dobij šeri je dal največ. Še ena drujga primerjava van je gvušno bole znana ka je poltika, samo se ne bi rad zamero gospan šere se s tistof raznonočnof politikof ukvarjajo.

Nouvi sobočki župan je že tuj nastopo služžbo. Pa je fčasi gor prišo ka na sobočkoj občini falij 300 milijonov. Ja pa ka? Vej pa občina težko ka bi šla f stečaj. Ka bi li tou vō vidlo. Ati je pravo, ka njemi za krpanje lujknje priporoča razglasitev cele občine za modro cono. Pa nej samo za avtoje, za pešce (če več kak pet minut dva na pločniki fkuپر stojita fčasi redar prletij pa 5 durdofo skasejra), za kolesare (šeri se po pločnikaj - pardon po sobočki kolesarski stezaj vozijo, bi lejko občini plačali lejtno 20 durdofo za uničevanje asfalta, za pse (uvedba občinske služžbe za količino pesjoga lajanja, več laja pes, več plačaš občini), za se ka se samostojno gijble. Lejko bi uvedo davek na otroške vozičke naprimer: (izračuna še nega) Uporabo psecega šankreja v soboškon parki bi tuj trbelo plačivati. Ati je pravo, da de prvič vido enoga psa, ka de tan kako, te on nakaže sobočkoj občini deset durdofo. Občani so se pa veselili, kakši razvoj zaj čaka občino. S koj li, če pejnez nega? Še izda pa čakamo otvoritev porodnišnice, pa začetek gradnje podvoza na lendavskoj), od avtoceste se pa tak zna, ka je

Rop obečo, ka mo do leta 2008 v Maribor po njoj leteli. Vrag je samo ka je zaj trenutno gospod Rop samo vodja poslanske skupine LDS). Janez je pa nika f toj smeri nej obečo. Tak malo san se vō sfudo. Vij si pa radiatore na menje naštelajte, ka je oli že tak dragi, ka mo pomali jedilni oli v rezervar lejvali, ka de falejši. Če mate gorice, lejko odite v pevnice poslušat kak van v lagvaj brbučkiva. Pred vami sta pa še samo dva mejsca, pa de nouvo 2005 leto. Za tou se pa tak ali tak zna, ka de se nači pa boukse, kak je bilou letos.

P.S. Nika san nej pozabo. Fajn mi bojte, pa začajte misliti ka te deci kújpili za ove tíf kecate moške.

VANEK

Pomembne novosti Stanovanjskega sklada RS Pozornost neprofitnim najemnim stanovanjem

Nadzorni svet Stanovanjskega sklada Republike Slovenije je sprejel *Program spodbujanja zagotavljanja neprofitnih najemnih stanovanj v občinah*. Gre za pomemben dokument na področju pridobivanja neprofitnih najemnih stanovanj in stanovanjskih stavb za posebne namene v naslednjih letih.

S spremembo poslovne politike Stanovanjskega sklada Republike Slovenije leta v večjem obsegu preusmerja svojo pozornost s prodaje tržnih stanovanj na zagotavljanje stanovanj tistim, ki nakupa svojega stanovanja ne zmorejo. Iz programa je razvidno, da bo Stanovanjski sklad RS občinam, javnim nepremičninskim skladom in neprofitnim stanovanjskim organizacijam zagotavljal ugodna dolgoročna stanovanjska posojila za pridobivanje neprofitnih najemnih stanovanj in bivalnih enot, namenjenih začasnemu reševanju stanovanjskih potreb socialno ogroženih oseb. Poleg tega bo sklad pri zagotavljanju omenjenih stanovanj oziroma bivalnih enot skupaj z občinami, javnimi nepremičninskimi skladi in neprofitnimi stanovanjskimi organizacijami nastopal tudi kot soinvestitor. V ta namen bo za izvajanje programa v prihodnjih treh letih namenil 5 milijard tolarjev, in sicer 2,5 milijarde tolarjev za posojila, prav toliko pa tudi za soinvestitorstvo, kar je skoraj dvakrat več, kot je sklad temu področju namenjal doslej. Zanimirani upravičenci do posojil bodo lahko udeleženi v eni ali obeh oblikah financiranja.

Posojila sklada bodo namenjena:

- financiranju razvojnih projektov stanovanjske gradnje (urbanistične in lokacijske študije, prostorske in izvedbene dokumentacije, investicijske študije, projektne dokumentacije) z namenom pridobitve neprofitnih najemnih stanovanj in bivalnih enot, ki se bodo začeli graditi predvidoma v letu 2006;
- pridobitvi in komunalnemu opremljanju zemljišč oziroma gradbenih parcel zase ali za oddajanje najugodnejšemu javnemu ali zasebnemu (so)investitorju

stanovanjske gradnje;

- pridobitvi neprofitnih najemnih stanovanj z gradnjo, rekonstrukcijo ali nakupom;

- pridobitvi bivalnih enot, ki so namenjene reševanju stanovanjskih problemov socialno ogroženih oseb;

- obnovi obstoječega stanovanjskega fonda za zagotovitev minimalnih tehničnih zahtev in standardov za stanovanja.

Posojila Stanovanjskega sklada RS bodo namenjena tudi tistim proslcem, ki omogočajo trajne oblike stanovanja romskim družinam, ki imajo na njihovem območju stalno bivališče, in hkrati izboljšujejo bivalne pogoje drugih občanov, ki so se jim pogoji poslabšali zaradi neurejenih romskih naselij.

Pomembna novost skladovih posojil je tudi ta, da bo letna obrestna mera bistveno ugodnejša in bo znašala 12 mesečnih EURIBOR + 0 odstotkov. Obračunavala se bo glede na stanje glavnice. Višina posojila bo do 50 odstotkov obračunske vrednosti investicije in odvisna od vrste zavarovanja. Odplačilna doba bo do 5 let za namene financiranja razvojnih projektov stanovanjske gradnje in pridobitvi ter komunalnem opremljanju zemljišč oziroma gradbenih parcel in do 25 let za namene pridobitve neprofitnih najemnih stanovanj, bivalnih enot in obnovitev obstoječega stanovanjskega fonda.

Milan Jerše

Soinvestitorski delež Stanovanjskega sklada RS lahko znaša največ polovico vrednosti vseh neprofitnih najemnih stanovanj oziroma bivalnih enot. Razpis programa vzpodbujanja zagotavljanja neprofitnih najemnih stanovanj v občinah za leto 2005 je objavljen v Uradnem listu RS. Proslci bodo lahko vloge s priporočeno pošiljko ali osebno na naslov Stanovanjskega sklada Republike Slovenije oddali od 3. januarja 2005 do vključno 31. marca 2005.

Z našega štedilnika

Riževa juha s papriko

30 g masla, 100 g dolgozrnatega riža, 50 g čebule, po 60 g rumene, zelene in rdeče paprike, 130 cl jušne osnove, 15 cl suhega belega vina, nekaj kapljic sojine omake, po okusu sol, poper, curry, svež zelen peteršilj ali drobnjak

Na maslu posteklenimo drobno narezano čebulo, dodamo riž in na kocke narezano papriko. Prepražimo in zalijemo z jušno osnovo. Začinimo in vse skupaj kuhamo, da se riž zmehča. Proti koncu kuhanja dodamo juhi še vino in sojino omako.

Pred serviranjem juho potresemo s seseklim zelenim peteršiljem ali drobno narezanim drobnjakom.

Srnjakov ragu

600 g srnjakovega plečeta, 120 g domače prekajene slanin, 350 g čebule, 100 g korenja, 80 g peteršiljevega korena, 3 stroke česna, brinove jagode, timijan, rožmarin, pimet, lovor, sol, poper, jušna osnova za zalivanje, 200 g svežih mešanih gob, 20 g moke, 10 cl rdečega vina, 15 cl kisle smetane, zelen peteršilj

Srnjakovo pleče narežemo na kocke. Če je bila žival starejša, jo damo dan pred pripravo v kvašo (z naštetimi začimbami, delom zelenjave in vinom).

Slanino narežemo na drobne kocke in prepražimo. Na njej prepražimo še sesekljano čebulo in nariban korenček ter peteršilj. Dodamo meso, prepražimo in začinimo. Zalijemo z juho in počasi dušimo.

Pazimo, da se ragu ne prismodi, in ga odkrijemo, ko je meso na tri četrt mehko. Dodamo očiščene in na lističe narezane gobe. Ko tekočina dodobra izhlapi, ragu pomokamo, prepražimo in ponovno zalijemo z juho. Dušimo do mehkega, po potrebi še začinimo in dolijemo vino.

Ko se ragu nekoliko ohladi, pazljivo primešamo razmešano kislno smetano in potresemo s seseklim peteršiljem.

Kot prilogo ponudimo vodne žličnike, zabeljene z ocvirki, ali kakšno drugo primerno prilogo.

Krompirjevi cmoki s špinačo

400 g kuhanega krompirja, 200 g moke, 80 g masla, 4-6 listov špinače, 2 jajci, sol, poper, muškatni orešček

Boštjan Režonja,
kuhar
v lendavskem
hotelu Lipa

Drugo: moka za oblikovanje, slan kropu poljubna zabela

Krompir pretlačimo, dodamo moko, jajca, raztopljeno maslo in začimbe. Špinačne liste blanširamo, odcedimo in narežemo na rezance. Dodamo jih krompirjevi masi in vse skupaj na hitro zgnemo v testo. Iz mase s pomočjo moka oblikujemo cmčke, ki jih v slanem kropu kuhamo okrog 15 minut.

Po želji jih lahko pred serviranjem poljubno zabelimo.

Radič v solati

450 g radiča, 25 g prekajene slanin, 2 jajci, 2 kuhana srednje velika krompirja, sol, poper, bučno olje, sadni kis, voda

Radič očistimo in operemo. Slanino narežemo na tanke in ne predolge rezance ter prepražimo. Jajca skuhamo v trdo, olupimo in naribamo, krompir pa narežemo na tanke lističe.

Radiču dodamo prepraženo slanino, solimo, popramo, prelijemo s kisom in bučnim oljem ter premešamo. Solato po vrhu potresemo z naribanimi jajci.

Medeno pecivo

130 g medu, 1 jajce, 1 rumenjak, 120 g naribane limonine lupine, po 1/2 čajne žličke mletih klinčkov in cimeta, 370 g polnozrnate moke, 1/2 čajne žličke pecilne praška, 10 cl mleka, 5 cl sladke smetane

Drugo: model za srnin hrabet, margarina, sladkor v prahu

Jajce, rumenjak, med in limonino lupino penasto umešamo. Moki dodamo pecilno prašek in začimbe ter dobro premešamo. Dodamo mleko, smetano in jajčno maso ter vse skupaj premešamo. Model za srnin hrabet dobro namastimo z margarina pomokamo in vanj vlijemo pripravljeno maso. V prej segreti pečici (na okrog 180 °C) pecivo pečemo do zlato rjave barve.

Nekoliko ohlajeno pecivo zvrnemo iz modela, posujemo s sladkorjem v prahu in narežemo. Dober tek!

Svet
digitalnih
tehnologij

Ste se že kdaj
spraševali, kakšen
je turistični kraj,
v katerega
nameravate
odpotovati?

Se niste mogli odločiti med več možnostmi dopustovanja? Če bi lahko dobili dober občutek, kakšen je kraj, ki vas zanima, bi bila odločitev precej enostavnejša. Nove računalniške tehnologije omogočajo prav to. Določeno znamenitost si je na internetu mogoče ogledati tako, kot da bi bili dejansko tam.

Mariborska stolna cerkev in Rotovž sta samo dve od znamenitosti, ki so bile prenesene v 3D-obliko in si jo lahko preko interneta ogleda turist s kateregakoli dela sveta. Sodobne računal-

Virtualne možnosti za promocijo regije

D-predstavitev mariborske stolne cerkve. Navidezni vodnik nas popelje okoli znamenitosti in nam predstavi zgodovinsko in kulturno ozadje.

niške tehnologije omogočajo kreiranje in sprehod po virtualnem 3D-svetu. Uporabnik lahko vidi predstavitev določenega kraja, tamkajšnjih znamenitosti in pokrajine. Vse skupaj je mogoče ponuditi na najširše dostopnem mediju - internetu.

Velik del internetnih pred-

stavitev je danes še vedno statičen, sestavljen iz slik in besedila. Objekti, ki nas obdajajo, pa so seveda tridimenzionalni. Ob prikazovanju zgradb, notranjih prostorov, okolice in drugih zanimivih točk lahko s pridom izkoristimo možnosti novih tehnologij. Vse turistično,

kulturno, zgodovinsko ali drugače zanimive objekte lahko zelo nazorno prenesemo na internet. Določen kraj lahko širši javnosti vizualno dosti bolj približamo.

Dve poglavni tehnologiji, ki omogočata boljše predstavitev na internetu, sta 3D-navidezna predstavitev in

3D-panorama. Prva omogoča prikaz celotnih 3D-predstavitev določenega objekta ali lokacije.

Skozi tak navidezni svet se na internetu lahko preprosto sprehajamo in si ogledamo objekt, ki je videti, kot da bi bili dejansko tam. Uporabnik se lahko pomakne na katerokoli točko in gleda objekt v poljubni smeri. Tako dobi realno podobo objekta in njegove okolice. Na drugi strani ponuja 3D-panorama fotografsko kakovosten pogled na objekt in okolico iz določene razgledne točke v vse smeri (360 °).

Za vsako podjetje, občino ali regijo je predstavitev njene ponudbe velikega pomena, saj to veliko pripomore k njeni prepoznavnosti. Veliko korist lahko prinese tudi pri komercialnih zadevah. Nakup hiše ali avtomobila je precej lažji, če si ponudbo lahko ogledamo iz vseh možnih smeri, od znot-

raj in od zunaj. Kot primer uspešne uporabe internetnih 3D-predstavitev je bila izdelana na Fakulteti za elektrotehniko, računalništvo in informatiko Univerze v Mariboru 3D-predstavitev nekaterih znamenitosti v Mariboru. Internetna stran so bile izdelane v okviru 2. letnega evropskega projekta z naslovom Virtualno središče srednje Evrope, ki je bil izveden znotraj programa Kulturna 2000. Pri projektiranju sodelovali s predstavljeno v svojih znamenitostih tudi na ziskovalci iz Avstrije, Češke in Slovaške. Predstavitev je mogoče videti na internetu po naslovu <http://www.kulmb.si>. S prihodom dodatnih hitrejših računalnikov in internetnih povezav lahko pričakujemo tudi razvijanje bogatejših in naprednejših predstavitev na internetu.

Mag. Matej Gomboc,
univ. dipl. inž. rač. in inf.

Namigi za majhne postave

Besede mode

Alkohol

Na lekarniški tehcnici

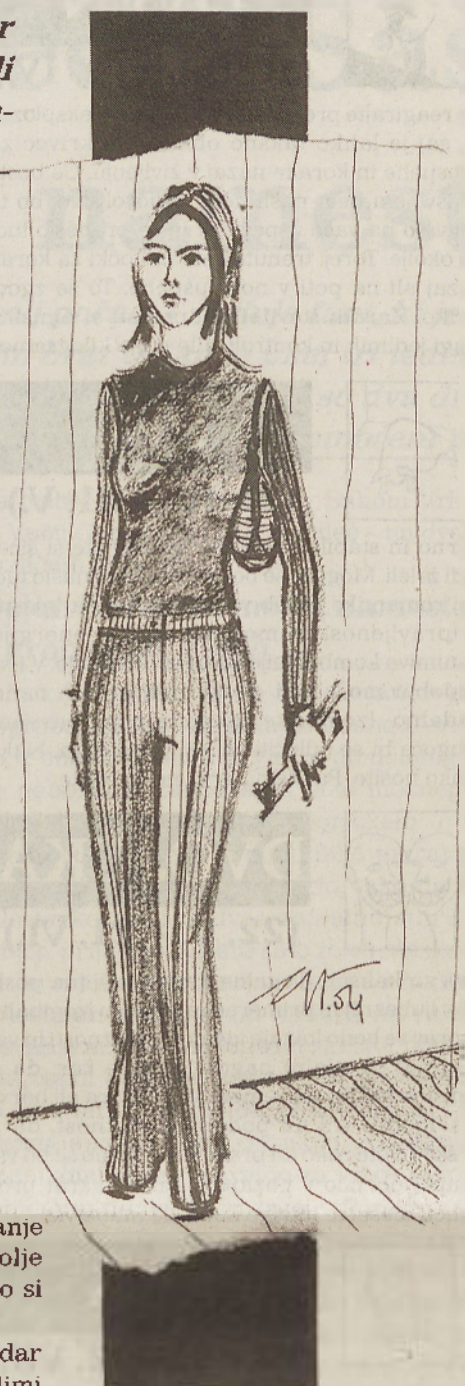
Resnici na ljubo nas je na svetu kar veliko dokaj majhnih ljudi, ki se radi zlažemo vsaj za en višinski centimeter, ko nas vprašajo po njih.

Lažje bi bilo sprejeti resnico in se z njo ukvarjati bolj profesionalno. Cilj naj nam bo raje ustvariti videz podaljšanih nog s poudarjenimi vertikalnimi linijami od glave do pet.

Nosimo: enobarvna oblačila od glave do pet, padajoče tkanine, ki so primernejše grobih, vzorce vertikalnih linij. V poštev pridejo tudi vertikalni izraziti šivi in tanki rob zelo dolgih hlač, čevlje z visoko peto pod zelo dolgimi hlačami z zalikanim robom oziroma obujmo tudi čevlje s srednje visoko peto, visoko zaprte obleke kot Japonke, ki so znane po nizkih postavah.

Izogibajmo se: hlačam z gubami ali velikim številom žepov, mnogim barvnim kombinacijam, velikim in horizontalnim vzorcem, rokavnim blazinicam, številnega, predvsem pa velikega nakita, vrečastemu videzu tkanin, in tistim, ki so krojenim oblačilom.

Pogled v ogledalo naj nam bo za ugotavljanje pravih proporcev, na podlagi katerih najbolje ugotovimo, kaj nam pristaja bolj in v čem smo si najbolj všeč. V nikoli uhani sicer niso najbolj primerni, vendar lahko poskusimo z milimeter debelimi okroglimi stani v srebru ali drugi plemeniti kovini. Pogled v ogledalu naj nas pozitivno preseneča.

Tatjana Kalamar Morales

Iz družbenih in zgodovinskih razlogov se alkohol ponavadi naroči v gostilni ali kupi v trgovini, ne pa v lekarni, saj se rabi predvsem kot pijača in ne zdravilo, čeprav ima kot farmakološka učinkovina veliko skupnega z zdravili, ki zavrejo osrednji živčni sestav. Razlog so neželeni učinki. Več ga je v krvi, bolj zalije možgane, ki poslej površno opravijo svoje delo in marsikatera človekova spretnost splashni. Sloves, da je alkohol krepčilo, izhaja iz dejstva, da na zabavah in v družabnih okoliščinah pomaga človeku odpraviti

bojazni in predsodke, ga sprosti in mu ponudi zavetje. Težko je pravilno oblikovati misli, a po opojnem kozarčku se jezik razveže. Zgovornost in odprtost duha sta družbeno sprejemljivi, a se z nadaljnjim pitjem sprevržeta v nebrzdano vedenje, pijanosti pa sledi izguba zavesti, ki se zaradi zastoja dihanja konča s smrtjo. Vsi ti neželeni alkoholni učinki odsevajo zavrt osrednji živčni sestav.

Ker alkohol škodi varni vožnji, je v skoraj v vseh državah na svetu predpisana največja dovoljena alkoholna raven v krvi. Od

koncentracijo v pijači. Na splošno so ženske manjše od moških in imajo sorazmerno več maščevja, kjer se alkohol slabo topi. Premorejo tudi manj telesnih tekočin in v trebušni steni je na voljo manj encima za alkoholno presnovo, zato bodo imele v krvi ob enakem odmerku alkohola približno pol večjo alkoholno raven.

Odzivni čas se lahko poslabša tudi pri majhni alko-

Popit alkohol pri moškem, težkem 70 kg	Popit alkohol pri ženski, ženski, teži 55 kg	Alkoholna raven v krvi v g/kg (promilih)	Simptomi
2 enoti	1 enota	0,25-30	Okrepi se dobro počutje, poslabša pa odzivni čas.
4 enote	2 enoti	0,50-60	Osebnostna zadržanost popusti, presoja oslabi, tveganje za nezgode doma, na delu in cesti se zveča, a ni očitnih znakov pijanosti.
5 enot	3 enote	0,75-80	Usklajenost telesnih gibov je okrnjena, osebnostna zadržanost se opazno zmanjša.
7 enot	4 enote	1,00	Pojavi se razločna pijanost, kažeta se neobzirnost in težnja po skrajnem odzivanju ter izgubi se nadzor nad telesom.
10 enot	6 enot	1,50	Značilen je nerazločen govor, prizadeti je zaničnega videza in se naslednji dan mogoče ne bo spomnil dogodkov.
24 enot	14 enot	3,60	Pojavita se popolna pijanost in dremež, mogoča je izguba zavesti.
33 enot	20 enot	5,00	Prizadeti pade v komo, ki se najbrž prevesi v smrt.

Tabela 1. Odziv na različno alkoholno raven v krvi po zaužitju alkohola. Vir: Stockley's Drug Interactions 2002. Enota alkohola imajo, denimo, trije decilitri piva s 3 do 4 % alkohola, deciliter vina z 11 % alkohola, pol decilitra martinija s 17 do 20 % alkohola ali četrt decilitra žganja s 37 do 40 % alkohola.

Bioenergoterapevt Štefan Titan odgovarja

Danes bomo odgovarjali na vprašanje gospoda Štefana, ki v pismu navaja svoje poglede na bioenergijo in zdravljenje z njo. Naj Vam povem, gospod Štefan, da je Vaš pogled na ta področja preveč nejasen in zgolj površen. Preveč mešate med sabo nekatere osnovne principe. Dobro je, da vas je vedno več takih, ki o bioenergiji razmišljate kot o načinu pomoči. Toda za malo podrobnejše razumevanje Vam dajem obširnejši odgovor.

Bioenergija je beseda novejšega izvora, s katero opisuemo obliko univerzalne energije. Po nekaterih znanjih bi lahko bioenergijo imenovali tudi energijo ali energijo, ki dviga in povečuje našo življenjsko energijo kot obliko naše duševnosti, energijo naše duševnosti, ki pa lahko variira in je glede na prilagojenost različnih živih bitij, predvsem pa človeka, višja ali nižja. Če bi lahko dejal, da je bioenergija tista, ki dopolnjuje našo življenjsko energijo, ta pa sproži fenomen in zmanjša fenomen občutljivosti, kar v končni fazi terapiji z bioenergijo kot dodatnih eksplozij v našem telesu sproži val odzivanja, energetskih povezav s posameznimi organi, jih energetsko druži v organsko celoto, ta pa je pomembna za koordinirano delo posameznih organov. Ti brez energije ne morejo opravljati svoje funkcije, zato prepogosto prihaja do motenj tako v posameznih sistemih kot v posameznih organih. Pri obravnavanju bioenergije moramo vsekakor upoštevati tudi psihosomatiko. Največkrat pride do psihosomatskih težav tudi zaradi pomanjkanja energije. Določena kažejo, da ima človek z nizko življenjsko energijo veliko več duševnih in telesnih težav kot človek s povečano energijo. Če ob tem upoštevamo še dejstvo, da ima človek v sebi bistveno psihosomatske spremembe. Te so največkrat povezane z razna obolenja, kot so želodčne razjede, kronični kolitis, srčne težave, bolečine, jalovost, hormonske težave, artritis itd. Nastajajo največkrat prav zaradi čustvenih vzrokov, ki se kažejo v duševnih ali

telesnih spremembah. Ker čustva močno delujejo, vplivajo na živce avtonomnega živčevja, lahko povzročijo tudi pretirano delovanje žlez, ki jih to živčevje vzpodbuja. Posledica je največkrat čezmerno izločanje želodčnih sokov, ki počasi razjedajo sluznico želodca in črevesja, predvsem dvanaestnika, to pa sčasoma povzroči peptično razjedo, lahko se pojavijo tudi driske, krči itd. Psihosomatskih bolezni nikakor ne smemo zamenjevati s psihonevrozo. Zdravljenje je zelo uspešno z bioenergijo, ker z vnašanjem bioenergije podkrepimo življenjsko energijo, zmanjšamo občutljivost, razdražljivost, obup. S tem povečamo moč organizmu, povečamo odpornost in samoobrambo telesa in samozavest. Ko govorimo o zdravju, moramo vsekakor misliti predvsem na harmonijo in odsotnost motenj na vseh treh nivojih, to je na nivoju telesa, duha in duše. Če torej upoštevamo vse tri nivoje, na katerih temelji pojem psihosomatike, ugotovimo, da naše zdravje temelji tudi na energiji. Pri psihično labilnih osebah pogosteje opazimo zmanjšano življenjsko energijo, to pa ponovno potrjuje dejstvo, da zmanjšana energija povečuje psihosomatske težave. Če bolezni, ki so povezane s pomanjkanjem energije, poskušamo odpraviti samo z zdravili, največkrat zdravimo le simptome, to pa bolezni ne zaustavi. Dokaj uspešna je kombinacija zdravil in vnašanja bioenergije. Na ta način odpravljamo težave telesa, duha in duše, zato moramo toliko bolj paziti, biti previdni tudi pri ugotavljanju bolezni, ne zanemarimo duhovnega in duševnega področja in s tem obstoja podzavesti.

države do države se razlikuje, od ohlapnega enega promila (g/kg) do popolne prepovedi. Tu je treba poudariti, da neželeni učinki niso odvisni od predpisa, ampak od alkoholne ravni, nekatere snovi pa lahko okrepijo alkoholne učinke.

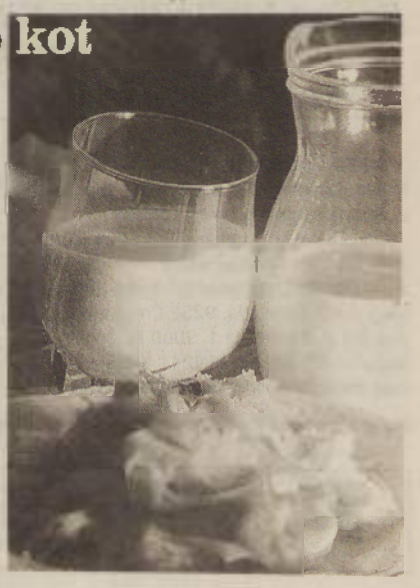
Alkoholna raven v krvi ni odvisna le od količine zaužitega alkohola. Po pitju na prazen želodec bolj poraste in manj pri zelo težkem posamezniku. Jetra predelajo v uri največ enoto alkohola, zato po prenehanju pitja alkoholna raven v krvi le počasi upade. Različna količina alkoholnih pijač vsebuje enoto alkohola glede na različno alkoholno

holni ravni zaradi vpliva drugih snovi. Najpogostejše interakcije alkohola z zdravili se pojavijo, če se pije ob jemanju zdravil, ki tudi zavirajo osrednji živčni sestav. Ta postane še bolj zavrt in sposobnost voziti ali upravljati stroje še bolj spridi in postane nevarna. Zdravila, ki niso skladna z alkoholom, so med anti-histaminiki, analgetiki, anti-depresivi, zdravili zoper kašelj, prehlad in gripo, uspavali in pomirjevali, antipsihotiki, zdravili proti slabosti med vožnjo in številnimi drugimi.

Janez Springer, mag. farm.

Rajši mleko kot alkohol!

Ko se spomnite na brezmejno pitje alkohola, se raje ozrite po kaki drugi pijači, ki bo mnogo bolj zdrava in vam ne bo škodila. Mednje prav gotovo spada mleko, ki vsebuje vrsto hranljivih snovi in vitaminov, ki so za nemoteno delovanje človeškega telesa nujno potrebni.

Nagradna križanka

Od 28. X.
do 25. XI.

HOROSKO PEN

Pripravlja: Agencija Hogo

	AVTOR: ŠTEFAN HAJDINAK	SLOVENSKA TISKOVNA AGENCIJA	SMER RAZVOJA	RAKOVA SAMICA	GIUSEPPE VERDI	DALMATINSKO ŽENSKO IME	PATOLOŠKA SLA PO JEDI	LEČA PRI MIKROSKOPU
	PRIPRAVA ZA STROJANJE							
	ZEMLIŠČE PORASLO S TRAVO							
	GRŠKI ŠPORTNI KLUB				NOJEV SORODNIK IZ AVSTRALIJE RAZJESJA NA KOŽI			
	MIZARSKA MIZA (ŽARG.)	TEMNI DEL DNEVA	ENOTA TV PROGRAMA			PIJAČA STARIH SLOVANOV GEORGE MICHAEL		
PEN	GIBANJE V RITMU GLASBE	OSEBNE PRAZNIKE AMERIŠKA IGRALKA		VOZNIK PLOVILA HRIBOVJE V VZHODNI SRBIJI				
SNEŽNA BROZGA								
SKUPNOST LAJČNIH VERNIKOV				REDKOST				
NEKDANJI AVSTRILJSKI SMUČAR (HANS)			VODNI VRTINEC	OZEK KOS BLAGA				
MEHŠKI Kitarist (CARLOS)								
PEN	KATRAN			JULIA ROBERTS	BLAGA/NA			
OTOK V JADRANU, ZAHODNO OD LOŠINJA					IVO JAN	NOŽICA PRI ČIPU	DUŠA (LAT.)	UBITJE PRAŠICA
IVER					POLDRAG KAMEN JAMA ZA STROJENJE KOŽ			
AMERIŠKA GLASBEHICA (YOKO)			LASTNOST SVEŽEBA	KRAJ ZAHODNO OD KUMA				
ŽIVČNO IZČRPAJ BOLNIK								
ENOSOV KRILATI SPREMILJE VALEC				ESTONSKI SKLADATELJI (EVALD) UBLAJENA ŽENSKA		MOLIBDEN	ODPRITINA V ŠARENICI	
PEN	BOKSAR (RECKO)	AMERIŠKI KOŠARKAR (JASON) ODPOVEDOVANJE			TURŠKI POLTUK (TURGUT) TILIP NA DRUŽBA			
NAŠ KOLEŠAR (VALTER)					ŠVEDSKI SMUČARSKI CENTER		JOKAV OTROK	ZAČRTANJE
NAKUP, KUPOVANJE					HADŽARSKI POLITIK (ARPAJ) REKA V GRUZIJ			
TEKOČINA V ŽILAH			JAPONSKI PISATELJI (TAKEO) POZITIVNA ELEKTRODA					
AMERIŠKI ASTRONAVT SLOVEN. RODU (RONALD)				IVAN POTRČ	SESTAV, FORMACIJA	VRSTA HRASTA	ZVEZEK ZA SKICIRANJE	
PLAČLO NA RAČUN						OBLAČILO INDIK HORVATSKO PESNIK AASEN		
ČARODEJ							VRHUNSKI ŠPORTNIK	NAVEDEK
PEN	EVROPSKA OTOSKA DRŽAVA	ARHITEKT MIHEVC PLAST JEDI NA KRUHU		ŠALA	KRAJ PRI KRANJU		NEKDANJI SMUČAR (MATEJ)	ŠVEDSKA IGRALKA EKBERG
UTELJEŠENJE								
INDUSKI PISATELJI (RADŽA)			GLAS MED BASOM IN TENORJEM BL. PESNIK (PELJUS)					
ŽIVČNO AMERIŠKA KUNA						INDUSKI GLASBEHNIK SHANKAR ANTON DERMOTA		
MESTO PRI BRANDENBURGU, MEMČIJA				SOL MILEČNE KISLINE				
RUŠKO MESTO OB IZLIVU DONA				PESEM HYALNICA			NATRU	

Rešitve VESTNIKOVE KRIŽANKE z dne 14. oktobra 2004 – BRANKO OBLAK, MILE AČIMOVIČ, STADION

1. nagrada v vrednosti 10.000 SIT
Majda Vavpotič, Gasilska 7, 9232 Črenšovci, DŠ 75426005
2. nagrada kuharska knjiga Boug žegnaj
Julijana Klement, Martjanci 92, 9221 Martjanci
- 3.-7. nagrada – Vestnikova majica
Karel Lainščak, Adrijanci 51, 9203 Petrovci
Alojz Čurič, Žižki 104, 9232 Črenšovci
Ana Šiftar, Aškerčeva 1, 9000 M. Sobota
Nada Vozlič, Gozdna 1, 9241 Veržej
Irena Pevac, Partizanska 30, 9250 G. Radgona

Nagrajencem čestitamo. Potrdila za nagrade bodo prejeli po pošti.

Povabilo k reševanju

Potrudite se in rešitev z osenčenih polj prepisite na dopisnico, ki jo skupaj z vašo davčno številko pošljite na naslov: VESTNIK, p. p. 107, 9000 Murska Sobota, s priloženo PENOVA NAGRADNA KRIŽANKA, do vključno petka, 5. novembra 2004. Pet reševalcev bomo nagradili, in sicer z nagrado v vrednosti 10 tisoč tolarjev, knjigo, čestitko na Radiu Murski val in Vestnikovo majico.

Za mlade od 6. do 96. leta, ki priznavajo ljubezen

OVEN
(21. III. – 20. IV.)

Ne reagirajte prehitro in bodite manj eksplozivni, saj je lahko takšno obnašanje krivec za neuspehe in korake nazaj v življenju. Če boste pri svojem delu našli novo zadovoljstvo, bo to vplivalo na vašo uspešnost in se preneslo tudi na okolje. Torej: trenutno ste na točki za korak nazaj ali na poti v nove uspehe. To se zgodi redko. Zaradi številnih napetosti si omislite blagi jedilnik in kontrolirajte svoje kilograme.

BIK
(21. IV. – 21. V.)

Mirno in stabilno obdobje bo, kar ste si sicer tudi želeli. Mogoče se bo ob vsem tem našlo tudi kaj romantike. Kljub vsemu pazite na telesno pripravljenost in možnost izgube energije. Zanimiva kombinacija: dieta in oblačenje. V tem obdobju mora biti oboje umirjeno in nenapadalno. Izogibajte se agresivnim barvam. Mogoče bi se odločili za kaj v modrem. Nakit lahko nosite. Pazite na grlo, ne izzivajte.

DVOJČKA
(22. V. – 21. VI.)

Čas za kakšne »illegalne dejavnosti« (na poslu ali v ljubezni) ni primeren in se temu izogibajte, čeprav se bodo kazale idealne priložnosti in vas bo gnal osvajačni nagon. Zdaj je čas, da si omislite kakšno spremembo – frizura ali barva las, modni stil ali podobno. Možnost, da si poškodujete roko ali prste. Na splošno se bo vse skupaj obrnilo v pozitivno smer enkrat proti koncu meseca. Intrige bodo šle mimo vas.

RAK
(22. VI. – 22. VII.)

Trenutno razum ni ravno vaša močnejša stran, ker zdaj pri vas prevladujejo čustva. Tako ste včasih naivni ali pretiravate brez razloga. Obdobje ni ravno kritično, vendar bodite pozorni na denar in zdravje (prebava). Videz vas trenutno ne obremenjuje preveč, zato boste neko priložnost izgubili, se bo pa pozitivno pojavilo na drugi strani. Približuje se trenutek, ko boste lahko testirali svoj značaj in hrabrost.

LEV
(23. VII. – 22. VIII.)

Zelo razgibano bo, saj boste dinamični in nemirni in gnala vas bo želja, da bi igrali – na odru ali v življenju, kar pa partnerju ne bo ravno všeč. Če se torej da, manj koketirajte in poskušajte delovati skromno. Pri hrani zmernost, kajti gnala vas bo, da bi pojedli vola. Naredili boste dober nakup, sodelovali ali vplivali boste na neko spremembo pri sosedu ali bližnjem sorodniku, prišla bo informacija, ki pa bi lahko bila tudi čenča.

DEVICA
(23. VIII. – 22. IX.)

Čas je za kakšno drobno ali natančno dejanje in sklepanje kakšnega sporazuma. Skromen in enostaven videz bo vplival privlačnost. Doma boste prevzeli dominantno vlogo. Koristili boste majhne ugodnosti, ki ste si jih prislužili z dobrimi deli in majhnimi uslugami. Čas je, da razkrijete nejasnost, ki vam občasno povzroča strah ali nelagodje. Mineva mesec, ki ima v vašem življenju pomembno vlogo. Pred vami je torej obdobje, ko si morate nastaviti nova izhodišča.

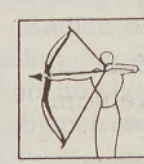
TEHTNICA
(23. IX. – 22. X.)

Želja po sprostitev vas bo gnala, da si privoščite kakšno drobno laž ali trik, ki pa zaenkrat ne bo nevaren. Psihično boste kar močni in boste boste tisto, kar želite. Če želite osvajati, naredite to na zabavi, med plesom. Z denarjem ne bo najbolje, ker se zadeva vleče že od prej. Je še ugoden čas za neki novi pristop pri reševanju denarnih zadev. Izogibajte se nervoznim razpravam in nekontroliranim reakcijam.

ŠKORPIJON
(23. X. – 21. XI.)

Mračno razpoloženje se lahko mimogrede spremeni v ljubosumnost in agresivno obnašanje. Če se imate radi, ne poskušajte reševati odnosov z neumestnimi in strupenimi pripombami. Najbolje bi bilo, da se umaknete v »seno« in od tam opazujete. Obdobje pred vami je ugodno za načrtovanje in nove ideje. Začnite nekoliko počakajte. Proti koncu obdobja poboljšanje v vseh sferah.

STRELEC
(22. XI. – 21. XII.)

Še kar optimistično. Nova poznanstva in pravljanje odnosov s starimi prijatelji in znanci. Razvijali boste talente, za katere okolišne ne ve, da jih imate. Potrebno bo manjše odpuščanje in tudi pripravljenost za kakšno manjšo žrtev, ker se bo drugače v odnosu sprožil plaz. Pazite na noge. Razmislite, ali ne bi bilo umestno, da se včlanite v neko društvo ali organizacijo. Ugodno za začetek diete.

KOZOROG
(22. XII. – 20. I.)

Ugodno za stvari, ki so dolgoročne, in za pobiranje plodov, ki ste jih zasejali v preteklosti. Ugodno tudi za tiste, ki nimajo zapletenosti. Obdobje pred vami zahteva vztrajnost in doslednost in navsezadnje tudi modrost. Ne bi rad v vas nameril prst, vendar tisti, ki ne potrebuje, ve, da lahko računa na vas. Ugodno za določitev datuma poroke ali zaroka pa tudi za iskanje ljubezenskega gnezda.

VODNAR
(21. I. – 19. II.)

Morda pa je res čas za revolucionarno spremembo, vendar je treba prej doma narediti red, da ne bo popolne anarhije. Obdobje konfliktov stari – mladi. Sicer boste energični, idealistični in polni pustolovskega duha. Pazite na živce. Nekdo pričakuje, da prevzamete iniciativo. Odprite srce in spregovorite o svojih skrivnostih. Povrnjeno vam bo z zaupanjem. Majhna kriza, ki pa hitro mine. S sabo nosite list breze.

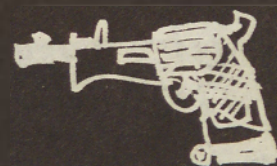
RIBI
(20. II. – 20. III.)

Potegnite potezi, ki bi ju morali že zdavnaj v zvezi z ljubeznijo in na področju finančnega. Marsikaj v tem obdobju bo povezano z denarjem, vlaganjem, dedovanjem, po drugi strani pa z ljubeznijo in odnosi z drugim spolom. Vsekakor bodo prišli novi vetrovi in potrebno bo rebovali boste energijo, da jih ujameš v jadra in izkoristite. Pozornost posvetite območju, ki so v nevarnosti stopala. Ničesar ne dajte prehitro!

Minilo je dobro leto dni od tragedije štirih mladih fantov na Cankarjevi ulici v Murski Soboti

OSTE
BAKAL

IZ MOJEGA ARHIVA

Nesrečni Sašo Počič bi najraje umrl namesto brata Dejana

XXVII

»Vozite brez pitja alkohola in čimbolj počasi,« svetuje fant, ki je v nedeljo (28. 9. 2003) zjutraj povzročil nesrečo, kakršne v Pomurju že nekaj časa ne pomnimo – Pokojni brat Dejan je imel tri tedne pred smrtjo sam hudo prometno nesrečo in je preživel, umrl pa je v bratovem BMW – Prvega od umrlih Dejana Kučana so dva dni pozneje pokopali, ko je jokalo še nebo nad Prekmurjem – Namesto da bi šel prvi dan v višjo šolo, je končal v premočeni prekmurski zemlji

Rus je sicer, da naša tokratna »arhivska zgodba« nima posebej dolgo zgodovine, toda dejstvo je, da v zadnjem času udeleženci v prometu v pomurski regiji umirajo kot po tekočem traku. Po eni strani je to posledica, po drugi pa aktualno spomniti, saj se je dogajalo konec lanskega septembra, ko sta v eni najhujših prometnih nesreč v deželi ob Muri v zadnjem desetletju dva mlada človeka umrla, dva pa sta utrpela tako telesne kot tudi duševne poškodbe, saj sta bila soudeležena, ko sta našla njuna brata in prijatelja. In zato niti ne preseneča, da je bila omenjena prometna nesreča, ki se je zgodila v nedeljo, 28. 9. 2003, zgodaj zjutraj na Cankarjevi ulici v Murski Soboti in v kateri sta dva mlada mladeniča izgubila življenje, še dva pa sta bila poškodovana, tudi nekaj naslednjih dni v ospredju vseh pogovorov v Prekmurju in tudi širše po državi.

Takrat se je iz smeri Radencev proti Lendavi po omenjeni glavni državni prometnici z osebnim avtomobilom znamke BMW z neprilagojeno hitrostjo pripeljal 23-letni Sašo Počič iz Vučje Gomile. V rahlem ovinku je, po ugotovitvah policistov, vozilo začelo zanašati in je silovito tresčilo v staro hišo ob cesti, odkoder je avto vrženo na drugo stran cestišča, kjer je uničeno obstalo. Med obračanjem je iz vozila padel eden od sopotnikov na zadnjem sedalu, in sicer 19-letni Dejan Kučan, ki so ga hudo poškodovani odpeljali v bližnjo bolnišnico v Rakičanu, kjer je približno pol ure pozneje poškodbam. Že na kraju nesreče je zaradi hudih poškodb umrl 21-letni Sašo Počič, ki je tudi sedel na zadnjem sedalu, sicer pa je bil voznikov brat. Tudi voznik in sopotnik na sprednjem sedalu, 19-letni Denis Kocet iz Vučje Gomile, sta v nesreči hudo poškodovana in so ju odpeljali v bolnišnico, kjer so Denisa zaradi poškodbami (zlomljeni obe nogi, zlomljena roka, glava in še marsikaj), ki sta prizadeta njegov ponos, dan po dogodku med obiskom v bolnišnici priznal, da je sam kriv za smrt brata in prijatelja ter da bi bil najraje na tistem mestu, torej mrtev.

Zal pa sedaj nič več ne more vrniti med živih fantov, soimenjakov, ki skupaj z njima niti polnih 40 let, zato je mogoče domnevati, da je bil Sašo Počič, ki je vrstnikom in prijateljem svetoval, da se za volan ne spravljajo pod vplivom alkohola ter naj ne pijejo počasi in previdno. Sam se bo tega, če mu bo le uspelo ponovno normalno stopiti na noge, toda tudi to ga ne bo pomirilo pred hudimi mislimi in spomini, ki ga bodo spremljala vse življenje. Sašo se ni mogel udeležiti niti pokopala prijatelja Dejana, katerega so pokopali dan po nesreči, in brata Dejana, katerega so k večnemu počitku položili naslednjega dne. Bila sta prijatelja, skupaj sta v torbi, a je usoda želela drugače. V soboto zvečer je dejal, da gre samo na ogled

na hrib, kajti pokopališči v Suhem Vrhu in Vučji Gomili sta blizu in daleč – na dveh različnih hribovkih.

Dejan Kučan bi moral namesto v grob prvič v šolo ...

In kljub bližini se na dan Dejanovega pogreba, ko smo obiskali nesrečno Goričko, z enega hribočka ni videlo do drugega. Še nebo se je jokalo, kajti tako močnega dežja v lanskem letu na Goriškem in v Prekmurju sploh niso pomnili. A tokrat je bilo, kot da bi se nebo odprlo, tako da je bilo težko najti nadvse žalostne starše, svojce, prijatelje, katere smo želeli obiskati ter se z njimi pogovarjati. In kljub hudim bolečinam smo povsod naleteli na razumevanje in prav vsi so nam skušali pomagati, da bi v javnost prišli pravi podatki in da bi s tem tudi mlada pokojnika in ranjenca s svojo hudo izkušnjo pomagala vrstnikom, ki se spravljajo za volan in katerih je tudi v minulih dneh v Pomurju in Sloveniji veliko umrlo v prometnih nesrečah. Obiskali smo nadvse žalostno družino Kučan v Suhem Vrhu, kjer so se mama Majda, oče Štefan in sestra, takrat 14-letna Tanja, pripravljali na pogreb pokojnega Dejana, ki se je začel ob 16. uri.

In dokler je sestra brez besed, mama in oče povesta, da želijo čimprej opraviti pogreb, tudi zaradi dogovora z Dejanovimi prijatelji športniki in gasilci ter tudi, ker bo naslednji dan še pogreb na sosednjem pokopališču, kjer se bodo Počičevi poslovili od svojega Dejana. In na obeh pogrebi je bilo veliko istih obrazov, kajti prijatelja Dejana sta imela veliko skupnega, predvsem veliko športnih, gasilskih in drugih prijateljev, čeprav sta bila člana različnih nogometnih klubov in gasilskih društev.

Dejan Kučan je lani poleti končal 4-letno Srednjo živilsko šolo in se je vpisal na Višjo komercialno šolo v Murski Soboti. In ravno na dan, ko so ga pokopali, bi se moral prvič oglasiti na predavanju oz. pogovoru. »Kako se je samo pripravljaj na šolo. Vse je že imel v torbi, a je usoda želela drugače. V soboto zvečer je dejal, da gre samo na ogled

nekakšne nogometne tekme, pozneje pa še na pijačo, katere se je sicer izogibal. In nič hudega sluteč nismo imeli nič proti, kajti odšel je s prijatelji, s katerimi je skupaj rasel že od male šole naprej. Potem pa se zgodi. Namesto da bo prišel domov, nas nekaj pred šesto uro zjutraj pokličejo policisti in povedo, da je Dejan hudo poškodovan ter da so ga odpeljali v bolnišnico. Umrl je že na poti v bolnišnico, kot smo pozneje izvedeli. Sedaj pa se moramo sprijazniti z usodo,« nam je takrat s solznimi očmi pripovedovala mamam Majda, kateri nekako sploh ni bilo jasno, da se bo le nekaj ur po našem pogovoru poslavljala z edinim sinom.

Še huje je bilo na sosednjem pokopališču v Vučji Gomili, kjer sta Jožica in Franc Počič po obisku starejšega sina Saša v bolnišnici v Rakičanu žalovala za mlajšim sinom, katerega sta pokopala dan za sosedovim Dejanom. Oba sta zaposlena v Termah 3000 in edina dva otroka, torej oba sina, tako pokojnega Dejana, ki je kot soboslikar delal pri Gradbenem inženiringu Gomboc, kot poškodovanega Saša, ki je kot pek delal v soboškem Mlinopeku, sta že spravila do kruha. In namesto da bi si sedaj ustvarjala družini, se od enega poslavljata za večno,

Ali ne gre tukaj za usodo? »Gotovo v življenju ni ničesar hujšega, kot če ti sporočijo, da ti je umrl otrok, a sedaj si ne moremo pomagati. Ko bi le vedeli, da se bo to zgodilo, bi gotovo bili proti, da bi v soboto zvečer šla od doma. A kaj? Mladina je pač takšna, mora si kaj privoščiti. Ne rečem, da nista tu in tam popila kakšen kozarček, toda nobeden se ni opijal in zato ni bilo nobenega vzroka, da bi ju zadrževali doma,« sta nam takrat skoraj v en glas pripovedovala žalostna starša pokojnega Dejana in hudo ranjenega Saša.

Kljub hudim bolečinam in notranjemu trenju pa nam je oče Franc pomagal v vasi poiskati poškodovanega Denisa Koceta, ki je sedel na sprednjem sedalu, poleg starejšega sina Saša, in je bil najmanj poškodovan, saj so ga po oskrbi noge in roke odpustili iz bolnišnice. Tudi njemu je bilo več kot hudo, a nam je povedal, da so najprej skupaj šli na ogled neke nogometne tekme v sosednjo vas, potem pa v soboški hotel Diana v disko.

Ko so tam zaprli, so šli še po sendviče na bencinski servis v Tišinski ulici. Kot pravi Denis, so sendviče tudi pojedli in se odpravili proti domu. »Na Cankarjevi je Sašo hotel prehiteti neko vozilo pred nami, in ker je prišel v ovinek, nas je začelo zanašati. Takoj zatem je prišlo do trčenja v hišo. Bilo je grozno, saj je nekdo (Dejan Kučan) padel iz avta, mi pa smo ostali ukleščeni. Sam sem bil pri zavesti in sem takoj ob prihodu policistov prosil, da so mi pomagali priti ven, ter sem se malo oddaljil od mesta, kajti tega nisem mogel gledati. Hudo je! Povem samo lahko, da tega nikomur ne privoščim,« nam je takrat še povedal Denis Kocet, ki je okreval doma. Tudi sam je imel kot športnik hudo poškodbo noge in sedaj, ko je bila noga skoraj zdrava, je spet prišlo do poškodbe.

Njegove bolečine so doslej najbrž že minile, a spomin na tisto nedeljsko jutro gotovo nikoli ne bo minil. To še posebej velja za Saša Počiča, katerega smo skupaj z očetom Francem obiskali v 3. nadstropju kirurškega oddelka soboške bolnišnice. Sam nam je žalostno in z veliko bolečinami razlagal, česa se spomni. Ponovil je enako kot Denis Kocet o tem, kaj se je dogajalo nekaj minut pred peto uro zjutraj, potem pa je vse izgubil iz spomina. Potrdil je tudi, da je bil malo pod vplivom alkohola, toda ne spomni se nobenega dogajanja med nesrečo in po njej. Šele tisto nedeljo proti večeru, ko so vsi govorili o dogodku, je slišal, kaj se je zgodilo, in da sta dva Dejana, tudi njegov brat, katerega je imel najraje na svetu, mrtva. »Nimam besed, da bi karkoli povedal. Le to, raje bi bil sam mrtev, kot da se je to zgodilo mojemu bratu in prijatelju. Zato lahko samo povem, da naj vsi, ki gredo za volan, ne pijejo alkohola in naj vozijo počasi,« so hile besede Saša Počiča, ki je vozil BMW, v katerem sta dva mladeniča umrla, on sam in še en sopotnik pa sta končala nekoliko bolj srečno.

In tukaj ni potreben noben komentar, le naj bi se tudi drugi vozniki, ki sedajo za volan, spomnili Saševih besed!

Ljubezen, dolga tri leta

Po nekaj manj kot treh letih se je igralka Andie MacDowel (46) ločila od svojega moža Rhetta Hartzoga (46). Njuna zgodba je po svoje prav filmska. Skupaj sta hodila že kot najstnika v srednji šoli v zvezni državi Južna Karolina.

Sošolci se spomnijo, da sta bila neločljiva. Potem ju je življenje ločilo in odšla sta vsak po svoji poti. Leta 1999 sta se ponovno srečala na obletnici mature. Snidenje po dolgem času je obudilo stara čustva. Ponovno sta se zaljubila in se čez čas tudi poročila. Po treh letih je zakon med filmsko igralko in uspešnim juvelirjem kljub »dobri osnovi« razpadel.

Oba izjavljata, da je bila ločitev boleča, o vzrokih za njo pa nočeta govoriti. Za Andie MacDowel, ki je uspešna tudi kot fotomodel za kozmetični koncern L'Oreal, je to že druga ločitev. Iz zakona z nekdanjim modelom Paulom Qualleyem (48) ima tri otroke.

Poročena prvi dan. Andi MacDowel in Rhett Hartzog na poročni dan leta 2002 v Parizu.

Godbye, Superman!

Njegova usoda je leta 1995 pretresla svet. Maja tega leta je takrat 42-letni Christopher Reeve padel s konja in si tako hudo poškodoval vratna vretenca, da je postal popolnoma negiben. Filmski junak je postal leta 1978, ko je z vlogo Supermana osvojil svetovno filmsko publiko.

Od nesreče dalje je živel na računalniško povsem opremljenem invalidskem vozičku. Kljub težkemu življenju, dihal je lahko na primer le s pomočjo umetnih pljuč, nikoli ni izgubil volje do življenja in se je boril do zadnjega. Nekaj let je preživel ob posebni terapiji z električnimi impulzi, ki je stala letno 400.000 evrov. Na koncu se je neznansko veselil uspehov: ponovno je lahko spregovoril nekaj besed, nekaj ur je lahko preživel brez dihalnega aparata, s prstom desne roke je lahko malce pomigal, na desni nogi je zaznal večje temperaturne spremembe.

Vzpodbujal je medicinske strokovnjake, da so raziskovali, iskali pomoč in proučevali načine zdravljenja paraplegikov. V ta namen je ustanovil in financiral posebno fundacijo. Tudi dela na filmskem področju ni opustil. Režiral je en film, v več filmih pa se je pojavil z manjšimi vlogami.

Z 52 leti je izgubil svojo zadnjo bitko. Kot je povedal njegov tiskovni predstavnik, mu je v njegovem newyorškem stanovanju odpovedalo srce. Pred tem so ga zdravili za hudo infekcijo. Zapustil je soprogo Dano (44) in tri otroke, stare od 12 do 24 let.

Konec lanskega leta se je še upal podati na 6000 km dolgo pot iz New Yorka v Hamburg. Tam je od nekdanjega predsednika Sovjetske zveze Mihaila Gorbačova prejel nagrado World Award 2003 za življenjsko delo. Christopher Reeve je umrl, njegov pogum in borbeni duh pa bosta živela še naprej.

Veliki borec: Christopher Reeve v invalidskem vozičku s soprogo, igralko Dano Morosini.

Dekle meseca

Dekle meseca oktobra je Jenna Fitzgerald iz ameriške zvezne države Virginia, kjer študira umetnostno zgodovino. Pravi, da se rada vroče zaljubi, ker se takrat počuti najlepše - kot da bi imela v trebuhu tisoč metuljev. Pravi pa tudi, da se nikoli ne bi zlagala prijateljem in da nikoli ne bi bila slačipunca v kakšnem nočnem klubu.

Kdo neki leti k njej?

Seveda vidimo galeba, ki bo klečečemu dekletu vsak trenutek vzel iz roke keks in odletel.

Paris Hilton očitno ljubi galebe ...

Simon pa njo. Pravljica se dogaja na plaži Miami Beacha.

Ampak galeb ni edini, ki mlademu dekletu je iz roke. Gremo po vrsti: Plavalasno dekle na plaži Miami Beacha je staro 23 let in je že multimilionarka (v dolarjih seveda). Zelo jo je že marsikdo prepoznal. Je Paris Hilton, hčerka pokojnega lastnika verige hotelov Hilton.

Tudi njen spremljevalec ji verjetno je iz roke - že ve zakaj. Tridesetletni Simon Rex je začel kot igralec v drugorazrednih pornografskih filmih, nedavno pa se je začel pojavljati tudi kot stranski igralec v epizodah TV-nadaljevanj. Po vsej verjetnosti bi se mu kariera tako tudi končala, če ne bi spoznal Paris.

Vnela se je ljubezen, ki je udarila na plan, ko sta v nekem pariškem hotelu posnela filmček, kako se ljubita - z vsemi potankostmi ... (Zgodilo se je kakšna dobra dva meseca prej, preden smo lahko občudovali Severino in njenega hercegurskega ljubimca). Simon je kaseto spravil na spletne strani in tako je ves vesoljni svet našel izvedel, kdo je on.

Popularnost mu narašča in morda bo še kdaj kaj iz njega ...

Za vrhunsko storitev Nagrada legendi vrhunska plača

Pri britanski firmi Ultimo, ki se ukvarja z ženskim perilom, so presrečni. Rachel Hunter (35), sicer še vedno soproga pevca z jekleno zamolklim glasom, Roda Stewarta, je podpisala pogodbo za nadaljnje sodelovanje. Kako ne bi bili srečni, ko pa se jim je promet, odkar sodelujejo z njo, potrojil. Pojav, kako in zakaj je simpatična Rachel s svojimi oblinami dosegla takšen uspeh, še vedno raziskujejo. Dekle je sicer lepota, vendar je takšnih in še lepših veliko. Zakaj in kje je vzrok, da ima takšen vpliv na kupce? Trenutni »šlager« je steznik rožnate barve Black Label s črnimi čipkami okrog oprsja in po trebuhu. Pogodba, ki jo je Rachel Hunter podpisala za svoja delovna in reklamna prizadevanja, je vredna 1, 5 milijona evrov!

»Dolgo sem moral čakati in končno je prišla. Dobil sem nagrado pokrajine Hessen za vlogo, ki je bila drugačna od vseh dosedanjih. Takšnega, kot sem v tem filmu, me filmska publika ne pozna,« je vznemirjen, s solzami v očeh in na licu povedal Omar Sharif, ko so mu v Frankfurtu izročili nagrado za vlogo v filmu Monsieur Ibrahim in rože iz korana. Filmsko legendo Omarja Sharifa pozna ves svet. Če ne po znamenitem kapitanu Nemoju iz filma Dvajset tisoč milj pod morjem, ga naši bralci poznajo kot junaka iz filma Doktor Živago, s katerim se je dokončno potrdil pred 40 leti. Stari igralec, po rodu Egipčan, veliko časa preživi v Evropi. Največ v svoji vili v Marbelli na Costi del Sol. Kljub številnim nagradam in honorarjem se z bogastvom ne more ravno pohvaliti. Je strasten obiskovalec igralnic, kjer je sreča opoteča ...

Takšnega ga ne poznajo

Kaj je z njim? Ga prijemlje starostna zloba?

Ga tlači mora zaradi neuspešne shujševalne diete? Ali pa ga morda stiska sicer nepogrešljiva verižica okrog vratu, kot je izrazila domnevo Madonnina predstavnica za tisk Liz Rosenberg. Da, tako in podobno se sprašujejo prijatelji in znanci pa tudi zvesti poslušalci Eltona Johna. Zakaj gre? Znan pop pevec je v zadnjem času postal zagrenjen. Toda ni se umaknil v samoto in razmišljal o svoji usodi, ampak je postal agresiven, predvsem do svojih kolegov, za katere ne najde več lepih besed. Prostaško jih ogovarja in vse po vrsti in brez vzroka. Na nedavni podelitvi glasbenih nagrad Q Londonu se je tako, ne da bi ga kdo kaj vprašal, izrazil o Madonni: »Kaj, ki na odru samo odpira usta, za njegov nastop pa je treba plačati 150 milijonov, ne zasluži drugega kot zapor!« O Robbiju Williamsu (31) pa ima naslednje mnenje, ki ga je povedal na neki newyorški TV-postaji med intervjujem: »To je bolan kanarček, ki je potreben neke ustanove (namignil je na porišnico)!« Do tega pevca je imel 57-letni umetnik še nedavno skorajda priazen odnos. Pred leti, na primer, ga je po nekem koncertu skoraj z rokami ugrabil in odpeljal na kliniko za odvisnike od droge. Nekoliko se je razkril v magazinu Marie Claire, ko je razkril svoje temne strani življenja: ni zadovoljen s svojim telesom, muči ga hud strah pred aidsom, imel je bulimijo, nekaj časa je intenzivno užival več vrst droge in poskusil je tudi s samomorom. Se bo z agresivnostjo do kolegov rešil svojih problemov?

Opravljevec z razlogom? Elton John.

V dobrem in slabem

Prej, ko je Donatelli Versace še šlo dobro, je sedela igralka Liz Hurley v prvi vrsti ob modni pisti in je najbolj ploskala njenim kreacijam. Prijateljici sta bili tudi, ko je Donatella živela še na račun očeta. Zdaj so se stvari spremenile, odnosi med Liz in Donatello pa ne. Hčerka modnega kreatorja je segla po mamilih, da bi tako v omami pobegnila pred problemi. V nasprotju z drugimi se je nevarnosti hitro zavedla in poiskala pomoč. Vse kaže, da bo terapija odvajanja uspešna, za kar se ima zahvaliti tudi prijateljici Liz, ki ji stoji ves čas ob strani, jo vzpodbuja in ji daje moralno oporo.

Prijateljici v dobrih in slabih časih: Liz in Donatella v londonski restavraciji Cipriani, kjer je Donatella predstavila svojo novo kreacijo večernih oblek pod nazivom Versace Crystal Noir. Igralka je s svojo prisotnostjo kreatorki pomagala, da je le-ta lažje prenesla vprašanje – morda tudi privošči – poglede občinstva, ki je tako in tako seznanjeno o vsem in tudi o tem, s čim se bori Donatella.

Življenje in reklama

So stvari, ki so neverjetno povezane z življenjem in poklicem. Očitno je tako tudi z brazilsko manekenko Gisele Bündchen. V reklamni kampanji za čevlje znamke Ipanema se 24-letna brazilka lepota predstavlja kot zapeljiv metulj, ki leta od cveta do cveta. In kako je to povezano z njenim življenjem? Nedorog od tega smo na teh straneh pisali, da se je Gisele ločila od brazilskega poslovneža, zapustila dva otroka in se srečno poročila z Leonardom di Caprijem. V prejšnji številki smo pisali, kako se imata na zapoznelih medenih tednih, ko sta obiskala domovini svojih prednikov. Zdaj pa lahko sporočimo, da sta Leonardo in Gisele že ločena. Manekenka živi očitno kot metulj, ki leta od cveta do cveta – od moža do moža ... Trenutno ji gre izredno dobro, uspehi se kar vrstijo. V začetku tega meseca je na Manhattnu uspešno predstavila svoj prvi film z naslovom Taxi. Vse kaže, da je njen partner v filmu, Jimmy Fallon, prevzel vlogo tudi v njenem zasebnem življenju.

Vsega ima zadosti

Končno je tudi popularni pevec na nemškem govornem območju, Roberto Blanco, prišel »na mino«. Po številnih aferah, ki so se vrstile druga za drugo, leto za leto, se je njegova soproga Mirelle odločila in ga »dala na čevlje«. Na številna vprašanja novinarjev je odgovorila kratko in odločno: »Nikoli ni prepoznal!« Roberto Blanco ženine ločitve očitno ne prenaša tako enostavno in lahkotno, čeprav je, o tem ni dvoma, edini krivec nastalega položaja. Ob nekem sprejemu se je skoraj fizično lotil nekega fotoreporterja – vse skupaj je posnela tudi avstrijska TV – , ki ga je vprašal, ali je bila tudi tokrat »vse skupaj le majhna šala«. S tem ali podobnim stavkom je namreč Roberto po navadi opravičeval tiste skoke čez plot, ki jih ni mogel skriti pred javnostjo.

Roberto in Mirelle Blanco. Po več desetletjih zakona je Mirelle ugotovila, da nikoli ni prepoznal ...

Bralci Péna se predstavljajo Edo Petek:

Razpet med Odranci in rojstnimi Precetinci v Prlekiji

Najbrž boste mnogi rekli, da ga poznate, ker da ste bili njegov sošolec – v osnovni šoli, na učiteljski v Murski Soboti ali Pedagoški akademiji v Mariboru – ali vas je poučeval ali bil z vami v šoli v naravi ali ga srečujete, ko skoraj vsak dan pešači ali kolesari med Odranci, Lipo, Melinci in po drugih okoliških krajih, ali pa ste bili kje v njegovi družbi. Skoraj vedno zna biti dobre volje in rad se pogovarja.

Dedek mu je odkrival skrivnosti narave

Lahko povem, da je Edo tudi moj dolgoletni znanec, a moram priznati, da marsičesa o njem nisem vedel vse do pred kratkim, ko sem ga obiskal v njegovem rojstnem kraju Precetinci, kjer mu je uspelo narediti nekaj zanimivega in posebnega. Zdelo se mu je, da bi lahko nekaj o tem zapisali tudi v Vestniku, ki prihaja vsak četrtek tudi na naslov njegovega stalnega bivališča v Odrancih. »Kaj pa nekoliko širša predstavitev v Pénu?« sem mu omenil. Najprej ni bil za to, češ da bo kdo pomislil, da se želi preveč hvaliti, postavljati pred drugimi. Na moje prigovarjanje je le popustil in nekoliko podrobneje razkril svojo življenjsko pot, zlasti pa se je razgovoril o tem, kar z velikim veseljem dela sedaj, ko je upokojen.

»Če že res moram povedati nekaj o svojem življenju, je seveda treba začeti v Precetincih, kjer sem se rodil pred dobrimi enainšestdesetimi leti. Odraščal sem v glavnem pri dedku Karlu, ki me je imel zelo rad, jaz pa njega. Velikokrat sva hodila skupaj v gozd. Dedek je bil ljubitelj narave. Rad je nabiral gobe, ob tem pa mi je razkrival skrivnosti gozda. Kmalu sem poznal skoraj vse drevesne vrste. Pokazal mi je kako se delajo piščali iz vrbovih vej oz. lubja.

mu je tisto, kar ga je dedek učil v otroških letih, sedaj enostavno privrelo na dan. Na policah delovne sobe kmalu ne bo več prostora, saj mu je uspelo narediti številne lesene rezbarije, kipe, vaze, stojala, pladnje, »krničke« idr.

»Nekega dne mi je prišlo na misel, da bi se preizkusil tudi pri oblikovanju iz gline. Seveda sem si najprej naredil vreteno, in to na nočni pogon, pozneje pa sem ga priključil na motorček

Leta gredo navzgor, on pa kot da bi se pomlajal

V njem se je nekaj prebudilo

Ustvarja iz lesa, gline, ličja, slame, papirja ...

Skoraj vsak dan pešači ali kolesari

od pralnega stroja. Sprva sem poskusil z glino, ki sem si jo sam skopal, a nisem bil zadovoljen. Zato sem si priskrbel glino, kakršno uporabljajo v lončarski delavnici v Veliki Polani. Ne da bi se imel namen hvaliti, ampak kmalu mi je šlo delo precej dobro od rok. Gre za majhne izdelke, kot so skledice, vazice, 'pütrice', vrčki idr.

Leta 2001, ko so se v Društvu kmečkih žena Odranci odločili, da bodo postavili veliko božično-novoletno jelko, nanjo pa obesili ročno izdelane zvončke in druge izdelke iz koruznega ličja – da bi se s to jelko uvrstili v Guinnessovo knjigo rekordov –, mu je prišlo na misel, da bi tudi on delal nekaj takega. Bilo

Po osnovni šoli me je pot zanesla na učiteljsko v Murski Soboti. Uspešno sem ga končal in se zaposlil na osnovni šoli v Odrancih. Ker je bilo učiteljske premalo, sem se čez čas vpisal na Pedagoško akademijo Maribor. To je bil študij iz dela. Študiral sem kemijo in biologijo. Delovno mesto na šoli v Odrancih pa mi je medtem mirovalo. Sicer pa sem poučeval na tej šoli vse do upokojitve leta 2002. Če je bilo treba, sem učil tudi telesno vzgojo, tehnični pouk, fiziko in matematiko. Skoraj vedno pa sem bil med tistimi, ki smo spremljali učence v šolo v naravo. Tako sem mnogo generacij naučil tudi plavati in smučati. Še vedno sodelujem s šolo, če me potrebujejo. Sicer pa imam končno čas tudi za lastno ustvarjanje, za svojo dušo ...»

Marsikaj ustvarja

Tretje leto, odkar je v pokoju, je nastalo pod njegovimi prsti nešteto raznih izdelkov. Na prvem mestu je oblikovanje iz lesa. Kot kaže,

Police v delovni sobi so že polne z izdelki iz lesa, gline idr.

Dobro mu gre od rok tudi pletenje iz ličja in slame.

Otroštvo je preživel v Precetincih. Bil je vesele narave, kakor je še danes.

je dovolj, da mu je ena od ženic pokazala, kako se »bilje« splete v nitko, in kmalu je tudi on začel plesti zvončke, cekarčke ...

»Kmalu sem pomislil še na izdelke, spletene iz slame. Obiskal sem družino v Lipovcih, kjer so mi rade volje pokazali, kako je treba delati. Lani sem v Precetincih posejal rž, tako da imam sedaj svojo slamo za pletenje.«

Naredil je že tudi razne zanimive izdelke iz papirja in kmalu bo spet začel izdelovati unikatne božično-novoletne voščilnice. Ko bo zapadlo dovolj snega, pa se bo lotil oblikovanja živalskih podob. »Nadgradil« je že tudi klopotec

Prišel sem v Precetince, da bi videl zanimive figure, ki jih je Edo naredil in postavil pred domačo hišo, in ga med drugim nagovoril, da je sedel na čarovnično metlo.

v domačih goricah, in sicer z dvema muzikaroma ter plesalcema, ki so v akciji, kakor se klopotec vrti. Pred hišo v Precetincih, kjer vse pogosteje zahaja in ostaja z ženo Gabrijelo po letošnji prvi žetvi rži postavil »žetev« (o tem smo že poročali), pred kratkim pa je poskrbel za nove motive, figure ljudi, živali, kmečkih orodij v naravni velikosti. Tako lahko vidite orača za plugom, ki ga »vleče« konj, sejalko, traktorista z vozom, na katerem sedijo fant, dedka, ki lička koruzo, babico, ki buče, in še čarovnico z metlo, ki pazi na vse.

Če je treba, pa Edo stopi tudi k štedilniku in kaj skuha jedi ali speče potice. Žena Gabrijela potrjuje, da res zna biti kuharski mojster.

FOTO Jožef G. Bistriški

V gospodarskem posloplju, ki ga niso podrli, si je uredil priročno delavnico za ustvarjanje iz lesa in gline.

Vinska kraljica in »pütar«

Pen

Postati vinska kraljica ni kar tako. Mateja Krajnc iz Precetinec (študentka 4. letnika, ki si je uspela pridobiti ta laskavi naslov na izboru Društva vinogradnikov Mala Nečelja, je očitno znala »zapeljati« ocenjevalce – s svojim simpatičnim nasmehom in znanjem. No, tudi njo je že nekdo »zapeljal«, tako da se je tale »pütar« zaman trudil ...